

LANDINFO

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Temanotat

Colombia

Væpnede grupper etter fredsavtalen med FARC i 2016 og pågående fredsforhandlinger med andre irregulære grupper

3. mai 2024

© Landinfo 2024

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Fredrik Selmers vei 6
Postboks 2098 Vika
0125 Oslo
Tel: 23 30 94 70
E-post: landinfo@landinfo.no
www.landinfo.no

Om Landinfos temanotater

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos temanotater er basert på opplysninger fra nøye utvalgte kilder. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

Temanotatene bygger på både skriftlig og muntlig kildemateriale. En del av informasjonen som formidles, er innhentet gjennom samtaler med kilder på informasjonsinnhentingstreiser. Landinfo tilstreber bredde i kildetilfanget, og så langt mulig er det innhentet informasjon fra kilder som arbeider uavhengig av hverandre. Alt benyttet kildemateriale er fortløpende referert i temanotatene. Hensyn til enkelte kilders ønske om anonymitet er ivarettatt.

Notatene gir ikke et uttømmende bilde av temaene som undersøkes, men belyser problemstillinger som er relevante for UDIs og UNEs behandling av utlendingssaker.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos temanotater gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

About Landinfo's reports

The Norwegian Country of Origin Information Centre, Landinfo, is an independent body within the Norwegian Immigration Authorities. Landinfo provides country of origin information (COI) to the Norwegian Directorate of Immigration (Utlendingsdirektoratet – UDI), the Immigration Appeals Board (Utlendingsnemnda – UNE) and the Norwegian Ministry of Justice and Public Security.

Reports produced by Landinfo are based on information from carefully selected sources. The information is collected and analysed in accordance with [common methodology for processing COI](#) and [Landinfo's internal guidelines on source and information analysis](#).

To ensure balanced reports, efforts are made to obtain information from a wide range of sources. Many of our reports draw on findings and interviews conducted on fact-finding missions. All sources used are referenced. Sources hesitant to provide information to be cited in a public report have retained anonymity.

The reports do not provide exhaustive overviews of topics or themes, but cover aspects relevant for the processing of asylum and residency cases.

Country of Origin Information presented in Landinfo's reports does not contain policy recommendations nor does it reflect official Norwegian views.

Summary

After the peace agreement between the Colombian government and the FARC guerilla was signed in 2016, and major parts of the FARC army were demobilized, several irregular armed groups have settled in different regions and filled the power gap after FARC's retreat. Some of the irregular armed groups are descendants of FARC, others are established guerrillas such as ELN or groups with connection to the paramilitaries. Some of the armed groups operate under different names, and they also change their names according to the circumstances. Their armed conflict over legal and illegal resources, such as mining, illegal crops and logging has increased, and the interconnections between the various groups has become difficult to follow. Civilians who are engaged in implementing the peace agreement, or social leaders who represent interests in conflict with the criminal activity of the irregular armed groups, are subject to threats, abuses, and killings.

When Gustavo Petro was elected President in June 2022, he started his Total Peace process with ELN, dissident-groups from FARC and with other armed groups. These processes have gone back and forth with negotiations, ceasefires and interruptions. The negotiations are ongoing but have not come to a breakthrough.

Sammendrag

Etter at colombianske myndigheter og geriljaen FARC undertegnet en fredsavtale i 2016, har flere nye irregulære væpnede grupper fylt tomrommet etter FARC. Gruppene er delvis etterkommere etter FARC, men også andre etablerte geriljagrupper som ELN og grupper som har hatt tilknytning til paramilitære grupper, har etablert seg i ulike områder. En del av gruppene opptrer under ulike navn, og skifter også navn. Bildet av den væpnede kampen om ressurser og illegal virksomhet har blitt svært uoversiktlig. Personer som arbeider med å iverksette fredsavtalen, blant annet med å erstatte kokadyrking med andre jordbruksprodukter og også andre som står i veien for de væpnedes gruppens kriminelle aktivitet, utsettes for de største overgrepene.

Gustavo Petro ble valgt som president i juni 2022 og tok over som president i august samme år. Petros store prosjekt er Paz Total - total fred. Han satte i gang med fredsforhandlinger med ELN, dissidentgrupper fra FARC og har også forsøkt med forhandlinger med andre irregulære væpnede grupper. Prosessene har gått fram og tilbake med våpenhvileavtaler og forhandlinger og brudd på disse. Forhandlingene pågår, men har ikke kommet til noe gjennombrudd.

Innhold

1 Innledning	6
2 Bakgrunnen for konflikten i Colombia	7
2.1 Sosiale ulikheter og fremveksten av geriljaorganisasjoner	7
2.2 Narkotikakartellene	8
2.3 Utviklingen av paramilitære grupper.....	8
3 Fredsavtalen i 2016 og utviklingen i etterkant: vold og miljødelegger	10
3.1 Tilgangen til mat.....	11
3.2 Illegalt arbeid, skogshogst og gruvedrift	12
3.3 Konkrete konsekvenser av volden.....	12
3.3.1 Lokalbefolkningen kommer i skvis	12
3.3.2 Pandemien førte til økt rekruttering til irregulære grupper.....	14
3.3.3 Internt fordrevne	14
3.3.4 Drap på sosiale ledere.....	14
3.3.5 Drap på tidligere FARC-soldater.....	16
3.4 Den colombianske hæren og militæret står handlingslammet på siden av konflikten.....	17
4 Væpnede grupper	18
4.1 Geriljagrupper – utbredelse og geografisk tilstedeværelse.....	19
4.1.1 FARC og forhenværende FARC-soldater	19
4.1.2 FARC-dissidenter fordeler seg på flere grupperinger: Segunda Marquetalia og EMC	20
4.1.2.1 Hvor holder EMC og Segunda Marquetalia til?.....	22
4.1.3 ELN (Ejército de Liberación Nacional).....	22
4.1.4 EPL (Ejército Popular de Liberación)	24
4.1.5 M-19 (Movimiento de 19 de abril)	24
4.1.6 Los Comandos de la Frontera: dissidenter fra FARC og arvtakere etter paramilitære	25
4.2 Tidligere og nåværende paramilitære grupper.....	26
4.2.1 AUC (Autodefensas Unidas de Colombia).....	26
4.2.2 Autodefensas Gaitanistas de Colombia (AGC)	27
4.2.3 Águilas Negras («svarte ørner»).....	28
4.2.4 Los Caparros og deres brudd med Los Urabeños	28
5 Paz Total under president Gustavo Petro	29
5.1 Fredsforhandlingene med ELN	30
5.2 President Petros fredsplan med Estado Mayor Central og Segunda Marquetalia	31
6 Referanser	33
7 Administrativt kart over Colombia	40

1 Innledning

Temaet i notatet er utviklingen i landet etter fredsavtalen mellom den colombianske regjeringen og geriljaorganisasjonen Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia (FARC – Colombias revolusjonære væpnede styrker) i 2016 og fremveksten av ulike væpnede aktørene i landet i etterkant av fredsavtalen.

Landinfo redegjør først for bakgrunnen for den mer enn 50 år lange borgerkrigslignende tilstanden i landet (1964–2016) med en presentasjon av aktørene. Dette er gjort relativt detaljert siden Landinfo mener at konteksten er viktig for å forstå hva som har skjedd både før og etter fredsavtalen ble inngått. Deretter kommenterer vi fredsavtalen fra 2016 og hva som har skjedd i etterkant av den. Landinfo gir så en beskrivelse av de ulike væpnede aktørene som delvis har tatt kontrollen over områder hvor FARC tidligere hadde kontroll. Landinfo omtaler også kort de regulære styrkene.

Siste del av notatet omhandler utviklingen etter at venstresidens Gustavo Petro ble valgt som president i juni 2022 og innsatt i embetet fra august 2022, og de fredsforhandlingene hans regjering har satt i gang med flere irregulære væpnede grupper. Forhandlingene mellom Petro og de irregulære gruppene endrer stadig status, og informasjonen om fremgang og tilbakegang blir derfor raskt utdatert.

Det er verdt å merke seg at tilstedeværelsen av de mange irregulære væpnede gruppene i ulike områder er i stadig endring. Det er også knyttet stor usikkerhet til navnene på de ulike gruppene siden flere av gruppene stadig endrer navn. Dette kommenteres i notatet.

Landinfo baserer seg på skriftlige kilder som blant andre InSight Crime, en non-profit journalistikk- og etterforskningsorganisasjon spesialisert på organisert kriminalitet i Latin-Amerika og Karibia, på rapporter fra Indepaz, det colombianske instituttet for fred og utvikling, den internasjonale tenketanken International Crisis Group og nyhetsartikler fra colombianske aviser.

Landinfo var på informasjonsinnhentingsreiser i Colombia i mai 2019 og i mai 2022, og vi hadde også noen møter i Bogotá i oktober 2023. Deler av Landinfos program ble tilrettelagt av Den norske ambassaden i Bogotá. Flere av kildene vi møtte på begge reiser har vi fått anbefalt fra ulike forskningsmiljøer i Norge. Noen av kildene vi hadde møter med har vi hatt jevnlig kontakt med etter reisen, og de samme kildene har også bidratt med informasjon til dette notatet. Enkelte av kildene er anonymisert av hensyn til deres egen sikkerhet og etter eget ønske.

Noe av informasjonen, spesielt i kapittel 2, kommer fra kilder som daterer seg noen år tilbake i tid, men Landinfo har tatt med informasjonen siden vi mener den er relevant som bakgrunnsinformasjon for dagens situasjon.

Notatet er en oppdatering av Landinfos temanotat fra april 2022.

2 Bakgrunnen for konflikten i Colombia

2.1 Sosiale ulikheter og fremveksten av geriljaorganisasjoner

Den langvarige konflikten i Colombia har sin bakgrunn blant annet i store sosiale ulikheter i befolkningen, med ujevn fordeling av land og økonomiske ressurser. En ensidig råvareproduksjon ga seg utslag i en liten elite av rike jordeiere innen kaffe- og sukkerproduksjonen, samtidig som en stor del av befolkningen var fattige. Mye av rikdommen havnet også i lommene til utenlandske selskaper, mens natur, kultur og samfunn ble skadelidende (Bull 2021, s. 20). Den skeive fordelingen av jord har ført til en kamp om jordrettighetene.

De sosiale ulikhetene, samt manglende demokratiske kanaler, ga grobunn for etableringen av ytterliggående geriljagrupper¹.

Colombiansk politikk var dominert av kun to politiske partier fra midten av 1800-tallet og frem til 2000-tallet: Partido Conservador og Partido Liberal. Det konservative partiet ønsket en sentralistisk stat og en sterk kirke, mens det liberale partiet ønsket føderalisme og desentralisering, og et klart skille mellom kirke og stat. De to partiene har vekselvis sittet med makten helt frem til vår tid. De to store partienes dominans, og vanskene andre politiske alternativer hadde med å bryte denne dominansen, er én av forklaringene på fremveksten av geriljagrupper (Schumann 2021).

Geriljaen FARC ble etablert på landsbygda i 1964, med det formål å motvirke sosial ulikhet med krav om omfordeling av jord.

Samtidig ble det også stiftet bygeriljaer, hvorav ELN (Ejército de Liberación Nacional – den nasjonale frigjøringshær) ble den mest betydningsfulle. Disse hadde samme formål som FARC: omfordeling av rikdom og bekjempelse av fattigdom. Geriljaene utgjorde en trussel mot colombianske myndigheter, som tradisjonelt har representert den tradisjonelle eliten i samfunnet, dvs. store jordeiere innenfor kaffe- og sukkerproduksjonen, og den moderne eliten med basis i handel, industri og offentlig forvaltning. På det meste hadde FARC ca. 20 000 soldater på 1990-tallet, og var landets største og mest betydningsfulle geriljagruppe (Oquendo 2021; Schumann 2021, s. 140).

¹ Gerilja er et ord som er hentet fra nettopp spansk, og betyr småkrig (Høiback 2021).

Myndighetene drev en intens kamp for å bekjempe geriljaen, først gjennom hæren og senere også gjennom å mobilisere paramilitære grupper. På 1990-tallet eksploderte Colombia i vold. I 1999 registrerte man 2000 terrorangrep, 3000 kidnappinger og en drapsrate på 60 per 100 000 innbyggere.² Nesten halvparten av Colombias territorium manglet statlig tilstedeværelse (Bull 2021, s. 36). Jakten på både FARC og ELN førte til at en rekke av de personene som ble drept viste seg å være såkalte *falsos positivos* (dvs. «falske positive», utenomrettslige henrettelser). Dette er personer som har forsvunnet og som antas å ha blitt drept av Colombias hær. Særlig under tidligere president Álvaro Uribe, som satt som president fra 2005 til 2008, skal det ha skjedd en rekke drap på personer som ble påstått å tilhøre FARC eller ELN. Mange av de drepte var sivile. Dette viser colombianske myndigheters sterke motivasjon til å bekjempe geriljaen (Schumann 2021, s. 140; Oquendo 2021).

2.2 Narkotikakartellene

Fremveksten av en narkotikaindustri på 1970-tallet skjerpet konfliktnivået. Fattige bønder begynte å dyrke marijuana som et lukrativt alternativ til å dyrke matvarer som de så vidt kunne livnære seg på. Organisert kriminalitet i Colombia akselererte i 1970-årene etter sterk økning i etterspørsel etter kokain i USA. På 1980-tallet ble de første kokainkartellene etablert, Pablo Escobars kartell i byen Medellín og Cali-kartellet i sørvest-Colombia.

Kartellene både i Medellín og Cali etablerte imperier som strakk seg fra Bogotá til gatene i New York (InSight Crime 2021). Narkotikaindustrien ble en vesentlig maktfaktor med tilgang til raske penger og kontroll over landområder, infrastruktur og næringsliv. Blandingen av en politisk konflikt, enorme narkoinntekter og korruperte politikere fikk fatale konsekvenser for menneskerettighetene. Resultatet ble en eskalerende draps- og voldsspiral, som særlig rammet fattige småbønder.

2.3 Utviklingen av paramilitære grupper

De paramilitære gruppene som var samlet under navnet AUC (Autodefensas Unidas de Colombia), var en koalisjon av høyreorienterte dødsskvadroner som brukte konflikten til å kamuflere sine illegale økonomiske aktiviteter. Disse aktivitetene omfattet narkotikahandel, kidnappinger og utpressinger. AUC opererte på 1990-tallet i to tredjedeler av landet og hadde rundt 30 000 væpnede soldater.

Deres historie går helt tilbake til tidlig på 1980-tallet, da narkotikahandlere ble utsatt for en bølge av kidnappinger fra venstresidens gerilja. De bestemte seg for å

² Til sammenligning ligger drapsraten i Norge på rundt 0,6 per 100 000 (Grøndahl 2020).

danne dødsskvadronen kalt Muerte a Secuestradores (MAS – Død over kidnapperne). Etter hvert ble det dannet andre selvforsvargrupper, flere av dem etter initiativ fra den colombianske hæren og politikere som appellerte til befolkningen om å danne borgervern. Mange av disse gruppene jobbet i realiteten for narkotikahandlerne, for de store jordeierne, eller for begge (CERAC, møte i mai 2019; InSight Crime 2015). De var private sikkerhetsstyrker for de store jordeierne, og utfordret det politiske styresettet ved bruk av vold og omfattende brudd på menneskerettighetene (García-Godos 2023b).

Denne alliansen med store økonomiske interesser, ga de paramilitære gruppene, som de ble kalt med et samlebegrep, tilgang til våpen, biler og kommunikasjonsutstyr. De paramilitære fjernet seg fra sin opprinnelige oppgave, som var å beskytte befolkningen, til å bli et instrument for mektige interesser, ikke minst i nært samarbeid med ulike narkotikakarteller. De paramilitære ble etter hvert sett på som rene kriminelle grupper (InSight Crime 2015).

AUC-alliansen oppsto på 1990-tallet. Organisasjonen hadde et spesielt sterkt nærvær i Urabá-regionen, ved den karibiske kysten, men hadde tilstedeværelse over store deler av landet. AUC var i væpnet konflikt med FARC-geriljaen om kontroll over strategiske områder knyttet til narkotikaindustrien. Sivilbefolkningen på landsbygda, som ble ansett for å ha lojalitet til FARC, ble utsatt for massive overgrep. AUC regnet med støtte fra militære og politiske myndigheter (InSight Crime 2015). Det har i ettertid vært rettslige prosesser mot tidligere president Uribe for hans kontakter med AUC (El Espectador 2021; Semana 2020).

AUC ble demobilisert i årene 2003–2006. I etterkant ble det avslørt direkte forbindelser mellom tidligere paramilitære og kongressmedlemmer. Til sammen 42 kongressmedlemmer er dømt for ulovlige forbindelser med paramilitære grupper. Colombianske myndigheter hadde imidlertid ikke full oversikt over hvem som leverte inn våpnene sine og hvem som ikke gjorde det. Flere av grupperingene begynte å operere under nye navn etter 2006 (InSight Crime 2015). Disse gruppene er nærmere omtalt i del 4.2.

Enkelte grupper har fortsatt en viss kobling til myndighetene, men gruppene opptrer ikke lenger samlet (Flyktningshjelpen, møte i Bogota 2019; CERAC, møte i Bogotá 2019). De gruppene som fortsatt har tilknytning til myndighetene, befinner seg særlig i rurale områder, hvor de har forbindelser med lokale myndigheter (García, møte i 2019).

De paramilitære gruppene livnærer seg mye på narkotikapenger og kriminell virksomhet, og omtales som narkoparamilitære av Indepaz (2021b). Landinfo bruker imidlertid begrepet paramilitære i dette notatet, siden vi omtaler både tidligere og nåværende grupper.

3 **Fredsavtalen i 2016 og utviklingen i etterkant: vold og miljødelegasjoner**

Colombianske myndigheter, ved daværende president Juan Manuel Santos og geriljaen FARC, underskrev en endelig fredsavtale i november 2016. Dette etter mange års forhandlinger, der Norge som en av flere aktører hadde lagt til rette for at avtalen skulle bli noe av. Det colombianske folket stemte først nei til avtalen i en folkeavstemning, og avtalen måtte tilbake til forhandlingsbordet. Det endte med at mye av avtalen måtte vedtas som lover av kongressen. Tidligere president Álvaro Uribe var den som ledet kampanjen mot avtalen. I 2018 ble en av Uribes nærmeste, Iván Duque, valgt som Juan Manuel Santos' etterfølger som president. Dette ble ikke sett på som et positivt tegn for gjennomføringen av fredsavtalen (Bull 2021, s. 51, 142). Implementeringen av fredsavtalen har budt på store utfordringer. Statens manglende vilje til å igangsette punkter i avtalen blir sett på som en forklaring på hvorfor konflikten fortsetter i Colombia (CEUU, møte i Bogotá mai 2022).

Fredsavtalen er omfattende. Den inneholder blant annet en rural reform hvor dyrking av illegale vekster (kokaplanten) erstattes av andre næringsveier, overgangen til politisk deltakelse for tidligere FARC-soldater, med avvæpning og integrering i det colombianske samfunnet. I 2017 begynte FARC å overlevere sine våpen til FN.

De tidligere FARC-soldatene ble henvist til 24 såkalte territoriale områder for trening og reintegrering i samfunnet, kalt ETCR (Espacios Territoriales de Capacitación y Reincorporación). I april 2020 var i underkant av 3000 av de ca. 13 500 demobiliserte FARC-soldatene fortsatt bosatt i disse territoriale områdene. De øvrige hadde bosatt seg utenfor de henviste områdene av sikkerhetshensyn og på grunn av problemer med implementeringen av reintegreringsprogrammene. Forhenværende FARC-soldater etablerte andre områder for reintegrering utenfor colombianske myndigheters offisielle program, såkalte NAR-områder (Nuevas Áreas de Reincorporación) (Baysal, Charles & Forero 2020). Militære som skulle sikre de demobiliserte FARC-soldatenes sikkerhet i områdene de opprinnelig ble henvist til, oppfylte ikke sine oppgaver (CEUU, samtale i Bogotá mai 2022).

FARC gikk inn i politikken som et politisk parti kalt Fuerza Alternativa Revolucionaria del Común (Felles alternative revolusjonære styrker). I 2021 skiftet partiet navn til Comunes, og er representert i den colombianske kongressen. Partiet har imidlertid strevd politisk med manglende tillit og dårlig oppslutning i befolkningen, og følgelig manglende muligheter til innflytelse. Interne stridigheter i Comunes har ført til splittelse i partiet (ICG 2021b, s. 17).

Som president var Iván Duque kritisk til fredsavtalen og uttrykte ønske om reforhandlinger. Blant annet mente hans regjering at de tidligere FARC-soldatene slapp for billig unna etter overgrepene de hadde begått. En del av innholdet i

fredsavtalen gjaldt overgangsjustis og at tidligere FARC-medlemmer som la ned våpnene skulle stilles for retten for sine handlinger hvis de omfattet drap på sivilbefolkningen. Denne delen av fredsprosessen kom sent i gang, og kun noen svært få har hittil blitt dømt. Duques regjering ønsket strengere straffer, og ikke samfunnstjeneste slik de fleste fikk, ifølge avtalen (colombiansk kilde, mai 2021).

Demobiliserte FARC-soldater på sin side har vært og er kritiske til colombianske myndigheter. De fikk lovnader om politisk innflytelse, alternative inntektskilder, personlig sikkerhet og integrering i det colombianske samfunnet. Mange blir møtt med liten tillit, og myndighetene har gjort lite for å etterleve sine lovnader. Partiet Comunes strever med å finne sin rolle i det politiske landskapet, og også med å få støtte i befolkningen. Lovnaden om alternativ levevei for tidligere FARC-soldater er satt på vent. Planen var egne kooperativer i egne områder, men i stedet har tidligere FARC-soldater blitt spredd rundt i hele landet (Baysal, Charles & Forero 2020; ICG 2021b, s. 36). De har møtt på mange hindringer i sitt møte med det sivile liv. Bare et så enkelt forhold som å opprette egne bankkontoer har ført til vanskeligheter, blant annet fordi de fortsatt står på USAs terrorliste (Baysal, Charles & Forero 2020; ICG 2021b, s. 36). Fortsatt er det mange av FARC's lovnader i fredsavtalen fra 2016 som ikke er oppfylt (García, møte i Bogotá oktober 2023; colombianske kilde, samtale mai 2024).

Noen har etablert seg med arbeid med beskjeden suksess, mens andre har endt opp i konflikt med nye væpnede grupper, særlig i områdene ved Stillehavskysten og ved grensen til Venezuela. Et stort antall tidligere FARC-soldater har blitt drept (Baysal, Charles & Forero 2020; ICG 2021b, s. 70). Se del 3.3 for mer informasjon.

3.1 Tilgangen til mat

Alternative inntektskilder til dyrking av illegale vekster (kokaplanten) er ett av punktene i fredsavtalen som ikke er oppfylt. Det har vist seg svært vanskelig å finne alternative leveveier som kan erstatte den lukrative dyrkingen av illegale avlinger. Den fattige landsbybefolkningen fortsetter å ha dårlig tilgang til mat, og dette har ikke blitt bedret gjennom statlige ordninger (Ryland 2021). For eksempel har antallet colombianere som ikke klarer å dekke næringsbehovene sine økt jevnt siden 2016. I 2015 opplevde 6,5 % av befolkningen at de ikke hadde nok mat til å dekke sitt behov. I 2019 hadde dette økt til 8,8 %. Dette betyr at minst 4,4 millioner colombianere ikke har nok mat. Samtidig ble situasjonen verre grunnet covid-19. Tilgangen til mat er ekstra vanskelig på landsbygda, der store deler av befolkningen har mistet eiendeler, sosiale sikkerhetsmekanismer og lønnsinntekter på grunn av tvangsfordrivelse og vold (Mejia 2021).

3.2 Illegalt arbeid, skogshogst og gruvedrift

Store deler av FARC, ca. 13 200 personer, la ned våpnene i 2016, men andre væpnede grupper har kommet til og delvis fylt tomrommet FARC etterlot seg. En del er FARC-dissidenter (tidligere FARC, som ikke la ned våpnene og som opererer på egen hånd eller har sluttet seg til andre irregulære væpnede grupper), andre tilhører ELN-geriljaen, andre væpnede grupper og kriminelle nettverk som er involvert i en rekke ulike lyssky aktiviteter, som narkotikaproduksjon og narkotikaomsetning, våpensalg, hvitvasking av penger, utpressing, smugling, illegal gruvedrift og skogshogst (InSight Crime 2021; ICG 2021a). Dette er aktiviteter som gir de væpnede gruppene store inntekter, og som igjen fører til vold i kampen om ressursene. Den colombianske staten står passiv på siden og klarer ikke å kontrollere situasjonen eller sørge for sikkerhet for befolkningen (ICG 2021a; ICG, møte i Oslo februar 2024).

Illegalt skogshogst har økt i de områdene som FARC tidligere kontrollerte, og som nå er tilgjengelige for andre grupper. FARC trakk seg ut av sine områder, og nye grupperinger av opprørere og rene kriminelle grupper tok kontrollen. Også FARC drev miljøfiendtlig virksomhet som avskoging, men de la samtidig bånd på seg, og var langt mer opptatt av miljøhensyn enn nye grupper som har kommet til. De såkalte nye gruppene aktiviteter går mye lenger, og avskogingen har økt kraftig. Bak disse inngrepene står både ELN, FARC-dissidenter og arvtakere etter paramilitære grupper (ICG 2021a). Mens FARC forbød avskoging for kommersiell drift og straffet dem som ødela miljøet med bøter eller utvisning fra området, har den kommersielle driften fra ulike aktører tatt overhånd. FARC trengte skogen ikke bare av miljøhensyn, men også av rent praktiske årsaker, som for å dekke over sine operasjoner og for å flytte tropper (Ebus 2021).

Colombia er landet med nest mest biologisk mangfold i verden, men etter at FARC og colombianske myndigheter undertegnet fredsavtalen i 2016, har 780 000 hektar primærskog blitt hogd ned. Det nedhoggede området er på størrelse med Haiti. Dette får store miljømessige konsekvenser (Ebus 2021).

3.3 Konkrete konsekvenser av volden

3.3.1 Lokalbefolkningen kommer i skvis

Territoriell kontroll er stikkord for konflikten i Colombia. De irregulære gruppene kjemper om kontroll og makt i ulike områder av landet, og de trekkes mot områder der de vet det er ressurser å utnytte. Dette gjelder særlig områder hvor det pågår narkotikahandel og annen illegal virksomhet. Her er det mye penger i omløp, og grobunn for illegal økonomi gjennom narkotikaproduksjon, foredling, transport, smugling og distribusjon. Disse aktivitetene kan ikke utføres gjennom et formelt legalt system, og væpnede grupper forsøker derfor å få monopol på

aktiviteten. Myndighetene er et hinder for aktiviteten, og det samme er tidligere FARC-soldater, siden de etter fredsavtalen ønsker en fredelig og lovlig integrering i det colombianske samfunnet (Baysal, Charles & Forero 2020).

Volden fortsetter. De mange tusener colombianere som bor i områder berørt av konflikten mellom de væpnede gruppene opplever at situasjonen per i dag er like ille som den noen gang har vært, og i visse tilfeller verre. De irregulære gruppene skyr ingen midler i sine forsøk på å styre den illegale økonomiske virksomheten. Den kriminelle aktiviteten har dermed økt (ICG 2022; CERAC, samtale januar 2022; ICG, samtale februar 2024). FARC drev også illegal økonomisk virksomhet, men ofte med politisk formål. For de irregulære gruppene synes inntektene fra den illegale økonomiske aktiviteten å være drivkraften. Dette gjør seg gjeldende blant annet i kokaproduksjonen. FARC påla seg selv visse begrensninger i hvor mye de skulle dyrke, mens det for de «nye» gruppene ikke eksisterer noen begrensninger (ICG 2021b, s. 28; García, samtale i Bogotá oktober 2023).

Tilfeller der dissidenter fra FARC og andre forsøker å tvinge befolkningen i lokalsamfunn til samarbeid, skjer stadig. De irregulære gruppene forsøker ikke bare å få kontrollen over kokaområdene, men også over de enkelte jordbrukerne som dyrker kokaen. De som våger å hevde sin rett mot dissidentene, kan sette seg selv i stor fare. Flere personer som deltar i egne lokale råd har blitt drept når de har forsøkt å motsette seg disse gruppenes krav, slik også sosiale ledere har blitt utsatt for trusler og har blitt drept. Der det opererer flere ulike væpnede grupper, står lokale ledere i en enda vanskeligere situasjon, siden gruppene kjemper mot hverandre og den enkelte borger kan komme i skvis. Snakker de med en representant for én irregulær gruppe, kan dette oppfattes som en provokasjon av en annen. FARC-dissidenter har i enkelte områder innført helt egne regler for hvem som kan få tilgang til områder og hvem som ikke kan få det. I visse tilfeller går de så langt som til å plassere landminer ved innfartsårene til landsbyer for å ha full kontroll, og for å unngå at befolkningen flykter. For lokalbefolkningen minner dette om metodene paramilitære grupper har brukt gjennom tidene (ICG 2021b, s. 29-30).

Sivilbefolkningen utsettes for vold i de områdene hvor dissidentene dominerer. I provinser sør i landet, som i Cauca og Nariño, og også i Norte de Santander, har ulike dissidentgrupper i skuddvekslinger med hverandre også rammet sivilbefolkningen (ICG 2021b, s. 30).

I 2020 var det 76 massakrer i landet, definert som minst tre drepte sivile i én hendelse. Dette er det høyeste antallet massakrer siden 2014, ifølge FNs høykommissær for menneskerettigheter (som sitert i HRW 2021b). For 2022 (per oktober) var antallet sunket til 60 massakrer (HRW 2023). Mellom januar og slutten av juni 2023 var antallet massakrer 52 (HRW 2024). Det totale antallet

massakrer for 2023 var 93 massakrer med 300 ofre. Per 20. februar 2024 har det vært elleve massakrer med i alt 21 ofre (Indepaz 2024).

3.3.2 Pandemien førte til økt rekruttering til irregulære grupper

Covid-19-pandemien sies å ha vært med på å styrke irregulære gruppers nærvær i Colombia (Skretteberg & Bull som sitert i Lode 2021). Kvinner og ungdom ble spesielt påvirket av dissidentenes ekspanderende virksomhet. Rekruttering av barn til irregulære grupper økte i forbindelse med pandemien. Pandemien førte til at mange mistet jobben, skoler ble stengt og mange ungdommer ble sittende hjemme. Dette var med på å gjøre dem mer sårbare for rekruttering. I tillegg er det mange ulike grupper å bli rekruttert til, mangfoldet er stort. Irregulære væpnede grupper kan tilby de unge goder som mobiltelefoner og lovnader om lønn, i tillegg til motorsykler og sosial innflytelse. Dette gjelder ikke bare unge menn, men også unge kvinner, som tilbys informantoppdrag og også jobb med å lokke til seg flere medlemmer til de irregulære gruppene. Det er vanskelig å stå imot slike tilbud, og mødre som forsøker å få de unge til å avstå, kan ende opp med en splittet familie. (HRW 2020; ICG 2021b, s. 30; ICG 2024). Se mer om dette i Landinfos respons (2022).

Spesielt i Cauca er situasjonen ekstra spent mellom urfolkrepresentanter og dissidentgrupper. FARC respekterte delvis urfolks grad av selvstyre i enkelte områder, mens de nye gruppene ikke på noen måte respekterer urfolks rettigheter. I tillegg utnytter gruppene urbefolkningens skjøre økonomiske situasjon til å rekruttere nye medlemmer, blant annet ved å arrangere fotball- og fritidsklubber for å lokke til seg de unge (ICG 2021b, s. 29).

3.3.3 Internt fordrevne

Det totale antallet internt fordrevne i landet var per desember 2022 4,8 millioner mennesker. Tallet i desember 2021 var 5,2 millioner. IDMC forklarer denne nedgangen med at colombianske myndigheter ikke har regnet med internt fordrevne som har dødd, forsvunnet eller på annen måte har falt ut av statistikken (IDMC 2023). Provinsene (*departementos*) med flest internt fordrevne ligger ved Stillehavskysten (Chocó, Nariño, Cauca og Putumayo). Andre provinser med mange internt fordrevne er Antioquia, Córdoba, Cesar og Magdalena (IDMC 2023).

3.3.4 Drap på sosiale ledere

Colombia er et av landene i verden med høyeste antallet drepte menneskerettsaktivister. Menneskerettsaktivister inngår i samlebetegnelsen «sosiale ledere» når kilder omtaler drap og overgrep. De sosiale lederne har ulike roller. Noen representerer urbefolkningen og kjemper for sin kultur, sitt språk og forfedrenes

arv. Andre kjemper for å få tilbakeført land som har blitt fratatt dem i forbindelse med gruvedrift. Menneskerettsaktivistene står opp mot brudd på menneskerettighetene (CERAC, møte mai 2019).

Ifølge Defensoría del pueblo (Sivilombudsmannens kontor i Colombia) ble 181 sosiale ledere og menneskerettighetsforsvarere drept i 2023. 215 sosiale ledere og menneskerettighetsforsvarere ble drept i 2022 og 145 i 2021. I 2020 var antallet drepte 182. De lederne som har blitt hardest rammet, er sosiale ledere i lokalmiljøet og urfolksledere. 40 % av drapene ble begått i tre provinser (*departamentos*): Cauca (36 drap), Antioquia (21) og Nariño (17). Andre provinser hvor det ble begått mange drap, var disse (Defensoría del Pueblo 2024):

- Valle del Cauca (15)
- Córdoba (10)
- Putumayo (9)
- Norte de Santander (7)
- Arauca (7)
- Bolívar (7)
- Bogotá (6)

Ifølge tall fra Defensoría del Pueblo har ca. 1300 sosiale ledere blitt drept i perioden etter at fredsavtalen mellom colombianske myndigheter og FARC-geriljaen ble undertegnet i 2016 og frem til utgangen av 2023. Det høyeste antallet drepte i denne perioden var i 2022 (Defensoría del Pueblo 2024; Ortiz Fonnegra 2024).

Tallene fra Indepaz (colombiansk institutt for fred og utvikling) er noe høyere, de rapporterer om 188 drepte i løpet av 2023 (Indepaz 2023).

Drap på sosiale ledere skjer hyppigst der hvor det er mer enn én lokal arvtaker etter de paramilitære gruppene, og deretter i områder hvor det er FARC-dissidenter til stede (Baysal, Charles & Forero 2020).

Sosiale ledere tar svært sjelden kontakt med politiet når de opplever overgrep. Ofte er det en forbindelse mellom politiet og den illegale gruppen som for eksempel ønsker å drive illegal gruvedrift i et område, via lokale politikere. Sosiale ledere vet dermed at politiet neppe vil gi dem noen beskyttelse (ICG, møte i Bogotá mai 2022). Ofte er det svært uklart hvem som står bak truslene og overgrepene mot sosiale ledere, nettopp fordi det er så mange ulike grupper som oppholder seg i konfliktområdene (CEUU, samtale i Bogotá mai 2022; García, samtale i Bogotá oktober 2023). Ifølge García, som viser til en artikkel fra den colombianske avisen El Espectador, er det ukjente aktører, irregulære grupper

som ikke lar seg identifisere, som også er de som står bak flest aksjoner mot Colombias regulære styrker (García, samtale i Bogotá oktober 2023).

3.3.5 Drap på tidligere FARC-soldater

342 tidligere FARC-soldater skal ha blitt drept i perioden fra 2016 til og med september 2022, ifølge FN (som sitert i U.S. Department of State 2023, s. 15), som viser til at tidligere FARC-soldaters sikkerhet blir truet av illegale væpnede grupper.

Ferskeste tall på antall drepte tidligere FARC-soldater er mellom 375 og 400 i perioden 2016–januar 2024 (Justice of Colombia 2024a; U.S. Department of State 2024). 362 tidligere FARC-soldater ble drept i perioden 2016–mars 2023. Av disse var 49 afrocolombianere og 33 representanter for urbefolkningen. Elleve av de drepte var kvinner. Antallet tidligere FARC-medlemmer som ble drept i perioden mellom desember 2022 og mars 2023 har sunket sammenlignet med tidligere år, ifølge tall fra FN (som sitert i Infobae 2023).

Colombianske myndigheter mener FARC-dissidenter og andre kriminelle grupper står bak drapene (Al Jazeera 2022). De provinsene med flest drap er Cauca, Nariño, Antioquia, Caquetá og Meta. Tidligere tall på drepte viste at kun 20 % av de tidligere FARC-soldatene hadde høyere rang innenfor FARC (Baysal, Charles & Forero 2020).

Store grupper av tidligere FARC-soldater har måttet forlate sine områder, både i provinsene Meta og Antioquia. Flere av drapene skal være utført av leiemordere. Svært få av drapene blir oppklart. Dette gjelder også drap generelt. I Cauca, som er en av de provinsene hvor det skjer flest drap, ble kun 2 av 49 drap begått i september 2021, oppklart (ICG 2021b, s. 13–14).

Ifølge informasjon fra Riksadvokatens kontor (som referert i Baysal, Charles & Forero 2020) er det ikke bare FARC-dissidenter, men også grupper som Clan del Golfo/AGC/Urabeños, ELN, EPL (Los Pelusos) og Los Caparos, som står bak drapene. Noen av disse gruppene omtales nærmere i kapittel 4. Tidligere FARC-soldaters inntreden i den «legitime» delen av det colombianske samfunnet gjør at de sees på som en trussel og hindring for de væpnede gruppenes illegale virksomhet (Baysal, Charles & Forero 2020).

De fleste av drapene på tidligere FARC-soldater har skjedd i de områdene de selv valgte å bosette seg i, de såkalte NAR-områdene (Nuevas Áreas de Reincorporación), ikke de områdene som var en del av myndighetenes program. De fant nye områder på grunn av manglende sikkerhet i de myndighetshenviste områdene (se kapittel 3). Etter hvert som flere og flere tidligere FARC-soldater forlot disse områdene og bosatte seg i NAR-områdene, økte drapene der. Det er

flere drap i disse områdene enn i de myndighetshenviste områdene, noe som viser at volden og drapene følger de forhenværende soldatene. Dette er også de områdene hvor FARC-dissidentene er mest konsentrert, dvs. i de områdene hvor tidligere FARC-soldater som ikke er en del av fredsavtalen har tilholdssted, ifølge en undersøkelse fra Baysal, Charles & Forero (2020). Som tidligere nevnt har drapene også foregått i områder der paramilitære og andre irregulære grupper som ELN er til stede. Ifølge studien fra Baysal, Charles & Forero (2020) er det vanskelig å slå fast om det er FARC-dissidenter som står bak de fleste av drapene på tidligere FARC-soldater. I de kommunene hvor det er tilstedeværelse av flere konkurrerende væpnede grupper, er også drapstallene på tidligere FARC-soldater høye. Her konkurrerer de ulike gruppene med hverandre om kontroll over området. Det er videre en sammenheng mellom antall drap og kokaproduksjonen.

3.4 Den colombianske hæren og militæret står handlingslammet på siden av konflikten

Der den colombianske hæren tidligere kjempet mot et hierarkisk og mer oversiktlig FARC, står den nå mer på utsiden av konflikten som springer ut fra ulike irregulære væpnede grupper, ofte uten tydelig struktur og lederskap. Staten har ikke tatt rollen med å skape sikkerhet på lokalplan, slik som forventet. I stedet har nye væpnede grupper kommet til, og kjemper mot hverandre om kontrollen, om illegal økonomi og generelt om dominansen i ulike områder (ICG 2021b; HRW 2021b; García, møte i Bogotá oktober 2023).

Tidligere president Iván Duque (2018–2022) ble av mange sett på som et hinder for implementering av fredsavtalen. I stedet har oppgavene gått til sosiale ledere på lokalplan, som er pådrivere for å få iverksatt fredsavtalen, blant annet i ulike former for alternativ næringsvirksomhet. Dette gjør dem ekstra utsatt (Landinfo 2020).

Colombias sikkerhetsstyrker har flyttet seg til områder hvor irregulære væpnede grupper befinner seg, for å skape ro. Deres uttalte mål er å bekjempe illegal forretningsdrift, oppløse strukturene til de irregulære gruppene og ta kontrollen over områdene hvor gruppene holder til. I praksis blir lite av dette realisert. Myndighetsstrukturene står i realiteten på siden av det som skjer. Det er tvert imot de illegale gruppene som er i nær kontakt med befolkningen, og som skaper lojalitetsbånd med dem som bor der. Befolkningen er avhengig av kokadyrking, noe som beskyttes av de irregulære gruppene. Militæret på sin side står handlingslammet i sin plan om å gjennomføre reformer med å erstatte illegale avlinger. Det er vanskelig å finne substitutter for kokadyrkingen. Særlig noe som gir like god fortjeneste og er like lett å dyrke. Kokadyrking krever lite ressurser, og er dermed en lett tilgjengelig inntektskilde (Amnesty, møte februar 2024).

Befolkningen synes til tider å frykte politiet og militæret mer enn de irregulære gruppene. Det er få som forventer at myndighetene gjennom sikkerhetstjenesten, militæret og politiet er i stand til å skape endring (ICG 2021b, s.31; CERAC, samtale 2022). Representanter for lokalbefolkningen hevder at myndighetene ser på dem som kriminelle bare fordi de bor i et område som delvis blir kontrollert av irregulære væpnede grupper. I jakten på de væpnede gruppene, kan også sivile lett bli ofre (ICG 2021b, s. 31). I flere områder av Colombia er det kun de væpnede gruppene som har kontrollen, og de står også for mye av infrastrukturen (ICG 2024).

Områdene som er verst rammet av konfrontasjoner, som i stor grad også rammer sivilbefolkningen, er Chocó, Cauca, Nariño, Norte de Santander (spesielt området Catatumbo) og Arauca (García, Bogotá 2023).

4 Væpnede grupper

De ulike irregulære væpnede gruppene har ulik tilknytning til de tidligere væpnede gruppene. Noen er etterkommere etter FARC, såkalte dissidenter som aldri la ned sine våpen, men som fortsatte sin aktivitet under nye navn eller som bare kalles FARC-dissidenter. Andre er arvtakere etter den paramilitære paraplyorganisasjonen AUC, grupper som har oppstått etter at AUC ble demobilisert og delvis avvæpnet i 2006. Enkelte grupper har oppstått delvis med personer fra tidligere FARC og med personer fra tidligere AUC. Enkelte personer opptrer enkeltvis uten en særskilt tilknytning. Noen grupper skifter navn, og noen bruker flere ulike navn. Det er dermed vanskelig å vite hvem de ulike gruppene er, siden de opererer under flere ulike navn på samme tid eller skifter til helt nye navn over tid. Gruppenes tilstedeværelse i de ulike områdene endrer seg. Mange er i bevegelse, og hvem som har den største kontrollen i enkelte områder, varierer.

Både de paramilitære gruppene og geriljaorganisasjonene har drevet med kidnappinger som én måte å finansiere sin virksomhet på. I tillegg har beskyttelsespenger fra befolkningen vært en viktig inntektskilde og en måte å få kontroll over folk og områder på. Disse metodene er felles for de fleste geriljagruppene og paramilitære gruppene, og dekker flere formål; de er en viktig inntektskilde, men også måter å kontrollere befolkningen på og å sikre seg lojalitet.

Kidnappingene har avtatt etter at FARC la ned sine våpen og den paramilitære paraplyorganisasjonen AUC ble oppløst. Gruppene driver i dag en mer ren kriminell økonomisk virksomhet.

Mens FARC var en hierarkisk inndelt organisasjon, har de ulike dissidentgruppene, som teller både FARC-soldater som aldri la ned våpnene og de som har

tatt til våpen etter at FARC la ned, en flat struktur (Baysal, Charles & Forero 2020).

Noen av geriljaene og de paramilitære gruppene som omtales i dette kapitlet eksisterer ikke lenger. Vi nevner dem likevel, siden de var aktive en gang i tiden, og navnene fortsatt kan dukke opp i ulike sammenhenger. Noen av gruppene kan også ha startet som rene paramilitære grupper og etter hvert utviklet seg til narkonettverk med uklare bindinger til myndighetene.

Listen over grupperinger er på ingen måte uttømmende. Landinfo omtaler de gruppene som er mest omtalt av ulike kilder.

4.1 Geriljagrupper – utbredelse og geografisk tilstedeværelse

4.1.1 FARC og forhenværende FARC-soldater

FARC (Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia) ble grunnlagt i 1964 i landsbyen Marquetalia, i provinsen Tolima. Bønder med kommunistisk ideologi etablerte seg og initierte en væpnet kamp for jordrettigheter (García-Godos 2023c).

FARC og andre geriljaorganisasjoner utviklet seg etter hvert til å drive mer kriminell enn politisk aktivitet. Kidnapping ble én måte å finansiere aktiviteten på.

FARC startet fredsforhandlinger med den colombianske regjeringen i 2012 og fredsavtalen ble undertegnet i 2016. FARC sluttførte våpennedleggelsen i 2017. Etter at 13 200 FARC-soldater hadde nedlagt sine våpen i 2017, ble konfrontasjonene med colombianske myndigheter radikalt nedskalert, sammenlignet med årene 2010–2014. Tall fra det colombianske forsvarsdepartementet viser fallet i undergravende angrep (*ataques subversivos*), fra 143 i 2014 til kun 16 angrep i 2017 (Indepaz 2021a).

Tidligere FARC-soldater ønsker gjennomgående å tilpasse seg det colombianske samfunnet og leve «vanlige» liv, men for å gjøre dette må mange skjule sin lange historie som FARC-soldat. I tillegg lever de med truslene fra FARC-dissidenter som ønsker å rekruttere dem til nye grupper (ICG 2021b, s. 12).

I tillegg til at tidligere FARC-soldater blir utsatt for drap (se del 3.3.5), opplyser tidligere FARC-soldater om stigmatisering, utestenging fra jobbmuligheter og at deres familiemedlemmer blir trakassert (ICG 2021b, s. 12). Det at tidligere FARC-soldater har sett seg nødt til å flytte til andre områder enn det de opprinnelig var henvist til, viser at de ikke føler seg trygge (CEUU, møte i Bogotá mai 2022).

4.1.2 FARC-dissidenter fordeler seg på flere grupperinger: Segunda Marquetalia og EMC

Per i dag er det ikke noen enkeltgerilja som eksisterer under navnet FARC. Det er imidlertid flere FARC-dissidenter som ikke nedla våpnene sine i forbindelse med fredsavtalen. Flere hundre FARC-soldater ønsket ikke å la seg avvæpne og reintegrere seg i samfunnet, slik de skulle ifølge fredsplanen. Disse beholdt våpnene og dannet nye grupper under nye navn (Insight Crime 2024c).

I motsetning til FARC, som hadde et politisk ståsted og en politisk målsetning, er FARC-dissidentene mindre ideologiske og mer drevet av ren økonomisk vinning (ICG 2021b, s. 28). FARC-dissidentene utgjør i dag en væpnet trussel, terroriserer samfunnet og er i konflikt med andre væpnede grupper.

Det er flere forklaringer på at mange FARC-soldater ikke ønsket å avvæpne seg:

- Mislykket reintegrering av FARC-soldater til det sivile samfunnet.
- Mislykket politisk prosess med partiet Comunes, som har fått mindre innflytelse enn forventet.
- Forhandlinger i fredsprosessen hvor FARC's politiske verdier ikke blir tillagt vekt.

En av dissidentene viser til at FARC-soldatene ble overlatt helt til seg selv uten oppfølging (ICG 2021b, s. 24; CEUU, møte i Bogotá mai 2022).

Enkelte av dissidentgruppene forlot FARC allerede før fredsavtalen ble underskrevet i 2016. I juni 2016 gikk lederen av FARC's første front, aktiv sørøst i landet, alias Iván Mordisco, ut og sa at han ikke ønsket å slutte seg til fredsprosessen og forhandlingene som da foregikk i Havanna. Ledelsen av første front ble så overtatt av Gentil Duarte, aliaset til leder av FARC's sjuende front. Uenigheter om blant annet tempo på avvæpningen av FARC og fordeling av FARC's ressurser førte imidlertid til at heller ikke Gentil Duarte ville slutte seg til fredsprosessen (ICG 2021b, s. 24; ICG 2022). Dette førte til at verken FARC's første eller sjuende front la ned sine våpen. Gentil Duartes gruppering ble tidligere assosiert med Martín Villa-fronten (Posada 2022).

Gentil Duarte ble drept i mai 2022 i Zulia. Iván Morisco tok over som leder (InSight Crime 2024c). FARC-dissidenter fra denne fløyen går i dag under navnet Estado Mayor Central (EMC). Denne delen av det gamle FARC var aldri med på fredsforhandlingene. Gruppen er imidlertid en av flere som er i fredsforhandlinger med dagens president, Gustavo Petro (García, samtale oktober 2023; InSight Crime 2023a). Se mer om disse forhandlingene under kapittel 5.

En annen gruppering av FARC-dissidenter går under navnet Segunda Marquetalia. Den ble dannet i august 2019 av Luciano Marín Arango, alias Iván

Márquez (HRW 2021a; ICG 2021b, s. 26; InSight Crime 2024c). Segunda Marquetalia gikk ut med en video og proklamerte sin eksistens samtidig som de viste til at colombianske myndigheter hadde mislykkes i å oppfylle sine garantier om fred til befolkningen. De viste til at myndighetene og den politiske eliten hadde motarbeidet reformene og lovnadene som hadde blitt gitt til FARC (ICG 2021b, s. 26). Iván Márquez var forhandlingsleder for FARC under fredsforhandlingene med regjeringen som førte til fredsavtalen i 2016. Iván Márquez og hans fraksjon av FARC trakk seg den gangen fra fredsprosessen. De tok til våpen igjen i mai 2019, og tok navnet Segunda Marquetalia (Cambio 2024; Nylander & Gravdal 2023; colombiansk kilde, samtale juni 2023).

Per april 2024, er det disse to store gruppene som utgjør FARC-dissidentene: Segunda Marquetalia, ledet av Luciano Marín, alias «Iván Márquez» (som er det navnet som vanligvis brukes), og Estado Mayor Central (EMC), ledet av Néstor Gregorio Vera Fernández, alias «Iván Morisco» (InSight Crime 2024c).

De to gruppene med FARC-dissidenter sies å omfatte ca. 5200 medlemmer totalt (InSight Crime 2024c). Segunda Marquetalia har mellom 1600 og 1700 medlemmer og noe over 1000 stridende (Cohecha 2023; Reuters 2024).

EMC har mellom 3000 og 3500 medlemmer, ca. 2200 soldater og 1300 andre med annen tilknytning (Cohecha 2023; Acosta 2024).

Segunda Marquetalia har forsøkt å etablere allianser med andre tidligere FARC-dissidenter, men har blitt avvist av Gentil Duarte og senere Iván Morisco. Iván Márquez søkte seg mot allierte i Venezuela og har etablert seg også over på venezuelansk side, spesielt i provinsen Apure i Venezuela (InSight Crime 2024c).

Segunda Marquetalia og EMC kjemper mot hverandre om kontrollen over områder på begge sider av grensen til Venezuela, og er involvert i narkotika-trafikken til både Mellom-Amerika og Karibia. De kjemper også om kontrollen i områder i provinser som Nariño, Putumayo, Cauca og Caquetá.

Segunda Marquetalia led store tap i desember 2021, da flere av de øverste lederne ble drept i grenseområdet til Venezuela. Gruppen mistet da noe av sin innflytelse (InSight Crime 2022a; InSight Crime 2024c; colombiansk kilde, samtale mars 2024). I dette området opererer også ELN. Flere medlemmer av EMC ble drept i konfrontasjoner med ELN-geriljaen i januar 2022, dette til tross for at EMC og ELN tidligere har delt territorier mellom seg uten å være i åpen konflikt (InSight Crime 2022a).

Ifølge en colombiansk kilde (samtale, juni 2023) ønsker begge grupperinger å fremstå som den rette arvtaker til FARC. Segunda Marquetalia skal imidlertid være langt mer politisk motivert enn dissidentene fra FARC som aldri var med på fredsforhandlingene som munnet ut i fredsavtalen i 2016.

Enkelte FARC-dissidenter opptrer også i egne såkalte fronter og ut ifra egne interesser, uten å være alliert med hverken EMC eller Segunda Marquetalia, selv om de opprinnelig tilhørte en av de to (InSight Crime 2024c; ICG 2024). Noen dissidenter har også blitt rekruttert til andre væpnede grupperinger, blant annet til Autodefensas Gaitanistas de Colombia (AGC) og til Los Caparros (ICG 2024; InSight Crime 2024c). Se mer informasjon om AGC i del 4.2.2.

4.1.2.1 Hvor holder EMC og Segunda Marquetalia til?

EMC er mest aktive i Caquetá, Guaviare, Meta og Putumayo (Buschschlüter 2023).

Dissidentgrupper lojale til EMC er representert i de sørlige, østlige og vestlige regionene, i provinsene Guaviare, Meta, Caquetá, Vaupés og Guainía, i tillegg Amazonas på grensa mot Brasil og Peru, Putumayo mot Ecuador, Casanare, Arauca og Norte de Santander mot Venezuela. De har også tilstedeværelse i Cauca, Valle del Cauca og Nariño i vest (InSight Crime 2023a). EMC har tilstedeværelse i flere områder enn Segunda Marquetalia (InSight Crime 2024c).

Segunda Marquetalia har det meste av sin tilstedeværelse i grenseområdet til Venezuela, i Norte de Santander og Arauca, og også i Apure i Venezuela (InSight Crime 2024c). De har også tilstedeværelse nord i Antioquia og i sørlige områder av Córdoba, Cauca og Nariño, sør i landet (Reuters 2024; Cambio 2024; InSight Crime 2022c; InSight Crime 2024c; Aponte & Trejos 2024).

Både EMC og Segunda Marquetalia er nå med i forhandlingene med regjeringen under president Petros totale fredsplan; Paz Total. Se mer om denne planen i kapittel 5.

4.1.3 ELN (Ejército de Liberación Nacional)

ELN ble grunnlagt i 1964, samme år som FARC. ELN oppstod i form av en bygerilja som et resultat av stor ulikhet og den låste politiske situasjonen i landet. En ikke-konstitusjonell avtale om et skifte av styre mellom det konservative og det liberale partiet som avløste hverandre i styringen av landet utestengte andre partier. Opposisjonen måtte skje utenfor parlamentet. Denne avtalen ekskluderte andre politiske strømninger, og ga grobunn for dannelsen av ELN. ELN var inspirert av revolusjonen på Cuba i 1959, og opprettet på initiativ fra en gruppe colombianske studenter som studerte der (Schumann 2021; Schumann 2023).

ELNs mål var å frigjøre det colombianske samfunnet fra internasjonal monopolkapitalisme og spanske oligarker, skape større fred og sørge for utdanning og velferd til befolkningen, alt dette med våpen i hånd. ELN, som FARC, kjempet for de fattiges rettigheter (Schumann 2023).

ELN har også delvis skaffet seg inntekter gjennom kidnappinger. Spesielt slutten av 1990-årene og tiden frem til rundt 2002 var preget av ELNs kidnappinger (Colombia Reports 2019b). I tillegg har ELN særlig angrepet infrastruktur som internasjonalt eide oljeinstallasjoner, elektrisitetsverk og gruver, og krevd beskyttelsespenger av befolkningen (Colombia Reports 2019b; Schumann 2023).

ELN fortsetter sin aktivitet, og er en av de geriljaorganisasjonene i verden som har vært virksomme lengst (Baysal, Charles & Forero 2020). Bare i løpet av 2021 tok ELN på seg ansvaret for en rekke sabotasjeaksjoner mot oljerørledninger, særlig i provinsen Santander på grensen til Venezuela (Wilson 2021).

ELN har ligget i krig både med andre geriljagrupper, paramilitære grupper og myndighetene, og har i perioder vært færre enn hva de teller i dag. ELN skal per februar 2024 omfatte mer enn 5000 medlemmer, inkludert nettverk av militante som infiltrerer sivilbefolkningen (InSight Crime 2024b). ELN har tilstedeværelse i 23 av Colombias 32 provinser. Den mest konsentrerte tilstedeværelsen er i Cauca, Chocó og Antioquia ved Stillehavskysten og ellers i Apure og Norte de Santander ved grensen til Venezuela (Indepaz 2021b; InSight Crime 2024b). I Venezuela er ELN til stede i 8 av de i alt 24 provinsene (InSight Crime 2024b).

ELNs struktur er desentralisert med fem fronter som opererer i ulike deler av Colombia. Den desentraliserte strukturen og mangelen på en enhetlig toppledelse gjør at det er vanskeligere å forhandle med ELN enn hva som var tilfelle med FARC (Americas Quarterly u.å.). Etter at FARC ble demobilisert i 2016, har ELN gått inn i områdene FARC forlot, dette gjelder spesielt områdene ved Stillehavskysten og Nariño-provinsen i sør, på grensen til Ecuador.

ELN er den største aktive geriljagruppen i Colombia. Det har foregått fredssamtaler mellom colombianske myndigheter og ELN siden 2017. Forhandlingene har imidlertid blitt avbrutt etter gjentatte brudd på våpenhvilen fra ELNs side. Det utslagsgivende for et endelig brudd i fredssamtalene under tidligere president Duque var et bombeangrep mot en politiskole i Bogotá i januar 2019, hvor 21 personer mistet livet (Schumann 2021, s. 35; Wilson 2021). ELN har økt sin innflytelse etter at FARC nedla våpnene. I tillegg til å gå inn i områder hvor FARC hadde sin tilstedeværelse, har de også gått tungt inn i områder i Venezuela (InSight Crime 2021; Wilson 2021; InSight Crime 2024b). Etter at Gustavo Petro tok over presidentembetet i august 2022, har nye fredsforhandlinger kommet i gang. ELN utgjør en av gruppene Petro forhandler med (se del 5.1).

ELN har, i likhet med organiserte kriminelle grupper og FARC-dissidenter, fortsatt med kidnappinger som inntektskilde. Ifølge det colombianske forsvarsdepartementet (som sitert i U.S. Department of State 2023) skal det i løpet av de første seks månedene i 2022 ha blitt utført 75 kidnappinger, 17 av disse begått av ELN, de øvrige av andre væpnede grupper. Antallet kidnappinger økte i

2023. I første halvår skal det ha blitt begått 173 kidnappinger, hvorav ELN skal ha begått 15 av dem (Shuldiner 2023).

4.1.4 EPL (Ejército Popular de Liberación)

EPL ble dannet i 1967, og oppstod som den væpnede grenen av det marxist-leninistiske kommunistpartiet PCC-ML. Opprinnelig kjempet de for småbøndene på landsbygda, men utvidet på 1980-tallet sin aktivitet til byene (InSight Crime 2021; Schumann 2021).

EPL har sin største tilstedeværelse i Catatumbo i provinsen Norte del Santander, på grensen mot Venezuela. Der har de først og fremst vært involvert i narkotika- og våpensalg. EPL har på slutten av 2020 og i 2021 blitt stadig færre, og har også blitt fordrevet fra kjerneområdene sine av motstanderne ELN (InSight Crime 2021; Cárdenas 2021). Deres eksistens i andre områder er usikker, ifølge InSight Crime. Det skal ha blitt hevdet at de holder til i området El Naya lenger sør i landet, i provinsen Valle del Cauca, men ingen har kunnet bekrefte at de holder til her (InSight Crime 2021).

EPL forsøkte å rekruttere FARC-dissidenter etter at store deler av FARC la ned våpnene i 2016. De skal også ha forsøkt å ta seg inn i områder i Cesar-provinsen som tidligere var dominert av FARC (Colombia Reports 2017).

EPLs aktivitet og styrke har gradvis minket etter at colombianske myndigheter igangsatte aksjoner mot gruppen i 2018, i alt 61 aksjoner i perioden 2018–april 2021. Antallet geriljasoldater har gått ned fra 535 til 235 (Cárdenas 2021). Drap og arrestasjoner av sentrale personer innen EPL har gjort at geriljaen har skiftet ut lederskapet en rekke ganger de siste årene, og den har fremstått som lite enhetlig og fraksjonert, og delvis infiltrert av rene kriminelle grupperinger. De har blitt utkonkurrert av ELN, som i motsetning til EPL, har styrket sitt nærvær.

Colombianske myndigheter har nedgradert EPL i sin trusselvurdering av ulike grupperinger. EPL ansees ikke lenger å være en like stor trussel mot myndighetene som tidligere (Cárdenas 2021).

4.1.5 M-19 (Movimiento de 19 de abril)

Geriljabevegelsen M-19 oppsto i 1973, delvis dannet av personer som var blitt ekskludert fra kommunistpartiet og FARC, mens andre kom fra den sosialistiske grenen fra det politiske partiet ANAPO (Alianza Nacional Popular).

Selve navnet M-19 kommer fra datoen 19. april 1970, dagen mange hevder at seieren i presidentvalget ble stjålet fra den tidligere diktatoren Rojas Pinilla.

M-19 var en urban og nasjonalistisk geriljabevegelse (Schumann 2021, s. 37). M-19, sammen med både FARC, ELN og EPL, fikk inntekter gjennom kidnappinger av forretningsmenn, kvegbønder og politikere fra ulike regioner (InSight Crime 2021).

M-19 la ned våpnene i 1990 (Schumann 2021, s. 37), og eksisterer ikke lenger som gerilja i Colombia. President Gustavo Petro (innsatt i 2022) tilhørte tidligere denne geriljaen.

4.1.6 Los Comandos de la Frontera: dissidenter fra FARC og arvtakere etter paramilitære

Los Comandos de la Frontera (grensekommandoene) gikk tidligere under navnet La Mafia. Dette er en gruppe som består av dissidenter fra FARC og arvtakere etter sammenslutningen av paramilitære grupper (AUC, se del 4.2.1) som ble oppløst i 2006, kalt La Constru. La Mafia ble dannet som en allianse mellom disse to gruppene, ifølge en artikkel i InSight Crime (2022b), og formålet var å reaktivere narkotrafikken i Putumayo (ved grensen til Ecuador) etter at fredsavtalen var signert og prisene på visse stoffer som brukes i produksjon av kokain hadde gått ned.

En annen kilde viser til at Los Comandos de la Frontera ikke består av tidligere paramilitære, men kun tidligere FARC-medlemmer og andre likesinnede (Diaz Castro 2023). Som Landinfo tidligere har skrevet, er det vanskelig å holde orden på alle ulike fraksjoner og vite hvem som står i forbindelse med hvem, men InSight Crime baserer sin informasjon på flere forskere og det er grunn til å tro at de har god oversikt.

La Mafia, som senere skiftet navnet til Los Comandos de la Frontera, har etter hvert utviklet seg til en ren kriminell gruppe. Gruppen skiftet navn for å endre image og for å distansere seg fra alle drapene på sosiale ledere. Gruppen driver imidlertid kriminell aktivitet, og kjemper mot andre grupper om kontrollen av dyrking av illegale avlinger og narkotikaruter. I Putumayo kjemper den mot en annen tidligere FARC-gruppering, Carolina Ramírez Front (InSight Crime 2022b). Carolina Ramírez Front har igjen en tilknytning til den store FARC-dissidentgruppen Estado Mayor Central (EMC) (Villamil 2023).

Los Comandos de la Frontera er involvert i hele kjeden i narkotikatrafikken der de opererer, både i selve produksjonen og i kontakten med internasjonale aktører om transport. Gruppen har kontroll over mye av narkotikaproduksjonen som transporteres til Ecuador og Brasil.

Det at Los Comandos de la Frontera kjemper mot andre væpnede grupper om kontroll over narkotikatrafikken i et område, fører til trusler og drap på sosiale

ledere og trusler mot befolkningen (InSight Crime 2022b). Alle som sees som et hinder mot deres aktivitet, kan bli utsatt for den typen overgrep.

Los Comandos de la Frontera ble tidligere ledet av Pedro Oberman Goyes, alias Sinaloa. Han ble drept i et internt oppgjør i gruppen i 2019. Ved siden av Oberman Goyes, ble gruppen ledet av Miguel Antonio Basidas Bravo, alias Gárgola, som opprinnelig var leder av La Constru. Han ble arrestert i 2019. Gruppen ledes nå av Giovanni Andrés Rojas, alias Araña (InSight Crime 2022b).

Los Comandos de la Frontera er sterkest til stede i provinsen Putumayo, på grensen til Ecuador, og har også folk over grensen i Ecuador. Los Comandos beveger seg nordover og har tilstedeværelse i provinsene Cauca, Caquetá og Nariño, i tillegg til i Putumayo (Diaz Castro 2023). Gruppen er i konfrontasjoner med Carolina Ramírez Front om kontroll av produksjon og salg av koka (InSight Crime 2022b; Diaz Castro 2023).

4.2 Tidligere og nåværende paramilitære grupper

4.2.1 AUC (Autodefensas Unidas de Colombia)

Autodefensas Unidas de Colombia (AUC, «Colombias forente selvforsvarsstyrker») ble dannet i 1997. Gruppen var en høyreorientert paraplyorganisasjon som bestod av ulike paramilitære grupper. Organisasjonen var aktiv i den væpnede konflikten frem til organisasjonen ble demobilisert i årene 2003–2006. Organisasjonen var tungt finansiert av narkotikahandelen, og ble klassifisert som en terrororganisasjon av både USA og EU (García-Godos 2023a; Indepaz 2021b). De paramilitære gruppene har stått for svært alvorlige overgrep i Colombia i mange år (FN-sambandet 2024).

Fredsforhandlinger mellom den colombianske regjering og AUC førte til at ca. halvparten av de i alt rundt 20 000 medlemmene leverte inn sine våpen. Medlemmene ble delvis gitt amnesti og slapp å stå til ansvar for sine mange menneskerettsbrudd (García-Godos 2023b). Paramilitære ledere fikk reduserte fengselsstraffer hvis de tilsto sine forbrytelser foran dommerne. Disse straffene var på mellom fire og åtte år. Rettergangen har imidlertid gått svært sakte. I 2017 var kun 47 domfelt. Mange av lederne fra AUC har unnlatt å melde seg (Gorder 2021).

I etterkant av demobiliseringen har en rekke paramilitære grupper etablert seg på nytt under nye navn. Koblingen til colombianske sikkerhetsstyrker er noe usikker. Det er på det rene at iallfall enkelte av gruppene har slike koblinger, men gruppene opptrer ikke lenger samlet (Flyktninghjelpen, møte i Bogotá 2019; CERAC, møte i Bogotá 2019; ICG; møte i Bogotá mai 2022).

4.2.2 Autodefensas Gaitanistas de Colombia (AGC)

AGC går også under navnene Clan de Golfo, men dette navnet tar gruppen i dag avstand fra. Gruppen er per i dag Colombias mest innflytelsesrike paramilitære gruppe (ICG 2024). Den kontrollerer mye av landets narkotikahandel. Colombianske myndigheter mener gruppen har sterke bånd til Sinaloa-kartellet i Mexico. AGC har operert under navnene Los Urabeños og Águilas Negras (se nedenfor), som var forløpere til AGC (InSight Crime 2023b; Dalby & Posada 2021; Colombia Reports 2021).

Los Urabeños består også av tidligere paramilitære fra AUC. Da AUC ble demobilisert i 2006, ble Los Urabeños spredd over hele landet, og etter hvert det største narkotikakartellet i landet (Dalby & Posada 2021). Otoniel, lederen for kartellet, ble arrestert i oktober 2021. Samtidig ble flere andre lederskikkelser arrestert eller drept. Etter at Otoniel ble arrestert, er Jobanis Avila, kalt Chiquito Malo, et tidligere medlem av AUC, leder av AGC (El Tiempo 2021; InSight Crime 2023b).

AGC har tilstedeværelse i store deler av landet, og opererer i 20 av de i alt 32 provinsene i Colombia. De kjemper mot ELN om kontrollen over områder og narkotikahandel i provinsen Norte de Santander på grensen mot Venezuela, og de opererer i provinsen Nariño i sør, i tillegg til at de holder til i området rundt Santa Marta i nord. AGC er også på vei inn i andre områder i Antioquia, Valle del Cauca, Chocó, Bolívar, Cesar, La Guajira, Meta, Casanare og Vichada (InSight Crime 2023b; ICG 2024, s. 26).

Navnet AGC oppstod først i oktober 2020 (Colombia Reports 2021; InSight Crime 2023b).

AGC teller nå ca. 9000 medlemmer. Tidligere FARC-medlemmer har sluttet seg til AGC, i tillegg til tidligere militære fra de væpnede styrkene. AGC fremstår derfor som en organisasjon som kan ekspandere i styrke slik paramilitære grupper har gjort. Samtidig har den en organisasjonsstruktur som er typisk for en geriljabevegelse. AGC opererer som en militær struktur, men har også sivile som utfører oppdrag. De har tilstedeværelse i nord, og administrerer mye av narkotikahandelen og er direkte involvert i omfattende smugling av migranter over grensen fra Venezuela. I tillegg driver de utstrakt våpenhandel og illegal gruvedrift. Alt dette gir dem enorme inntekter. De driver egen «skattelegging» av narkotikahandelen og multinasjonale gruveselskaper. De pålegger også jordeiere å betale beskyttelsespenger (ICG 2024).

Petro hadde ønsket å få AGC med i fredsforhandlingene som en del av Paz Total (se kapittel 5), men det har vært ulike hindringer i veien. Blant annet har Petro manglet et juridisk rammeverk for å få dem med i fredsforhandlingene, og både kongressen og justisministeren har protestert mot å forhandle med kriminelle.

Petros regjering har sett annerledes på dette, og har hatt en del uformelle samtaler med gruppen, men har ikke lyktes i å få til forhandlinger (ICG 2024; García, samtale i Bogotá oktober 2023). Mangel på tillit mellom partene kommer i tillegg til det manglende juridiske rammeverket (ICG 2024).

Det at AGC, som den største og mektigste væpnede gruppen, ikke er med i Petros fredsforhandlinger, sees på som et stort problem. Det er også med på å true resten av forhandlingene, ifølge kilder ICG har intervjuet (ICG 2024).

4.2.3 Águilas Negras («svarte ørner»)

Águilas Negras oppstod i 2006 etter at AUC var blitt oppløst. Gruppen ble snart den mest innflytelsesrike arvtakeren etter AUC. Águilas Negras skal ikke ha vært direkte involvert i narkotikahandelen, men tjente penger på illegal gruveindustri og å tilrane seg landområder. Gruppen oppstod i Catatumbo i Cauca-provinsen, men spredte seg snart til store deler av landet, blant annet til Norte de Santander på grensen til Venezuela. Navnet Águilas Negras har blitt brukt av en rekke væpnede høyreekstreme grupperinger, og det er dermed ikke så lett å skille mellom dem (Colombia Reports 2019a).

Navnet Águilas Negras har også dukket opp på flere drapstrusler rettet mot lokale og internasjonale menneskerettsorganisasjoner som har jobbet mot de paramilitæres kamp om kontroll over landområder. Det har imidlertid vært noe uvisst om organisasjonen faktisk fortsatt eksisterer (InSight Crime 2019). Ifølge en colombiansk kilde har Águilas Negras fortsatt tilstedeværelse i Colombia, og er spredd rundt i ulike provinser i landet (samtale, mars 2024).

4.2.4 Los Caparros og deres brudd med Los Urabeños

Los Caparros, som også blir kalt Virgilio Peralta Arenas Front eller Los Caparrapos, ble tidligere assosiert med Los Urabeños og sett på som en del av den gruppen. Los Caparros omtales som en kriminell gruppe, og brøt ut av Los Urabeños i kampen om kontroll over narkotikatrafikk og illegal gullgruvedrift i den nordvestlige delen av Colombia, i provinsen Antioquia. Gruppen holder først og fremst til i nordlige deler av Antioquia, i områder hvor FARC tidligere opererte. Ved avvæpningen av FARC, inntok Los Caparros dette området (InSight Crime 2024a).

Det er ulike versjoner av hvordan Los Caparros oppsto. Én versjon sier den oppsto med forbindelser til andre paramilitære grupper i Cundinamarca i 1996 (InSight Crime 2024a). En annen sier at gruppen oppsto i 2017 som en utbrytergruppe fra AGC, med aktivitet i Antioquia og Córdoba (Indepaz 2021b). En tredje versjon sier at den er en arvtaker til Mineros Bloc innenfor AUC. Los Caparros sluttet seg til Los Urabeños i 2009, før de brøt ut av denne alliansen igjen. Gruppen har

tidligere også samarbeidet med FARC om økonomisk og strategisk kontroll. AGC er fiende nummer én til Los Caparros, siden de kjemper om kontrollen i de samme områdene i provinsen Antioquia og Córdoba (InSight Crime 2024a).

Los Caparros er involvert i alle stadier av narkoproduksjon og -handel i provinsene Antioquia og Córdoba. I provinsen Urabá kontrollerer de kokaplantasjer og fremstilling av kokain, samt frakt til internasjonale markeder. Gruppen er også involvert i illegal gruvedrift (InSight Crime 2024a; Indepaz 2021b, s. 52).

5 Paz Total under president Gustavo Petro

Gustavo Petro fra partiet Unión Patriótica (UP) ble valgt som president i Colombia i juni 2022, og ble innsatt i presidentembetet i august 2022. Petro representerer venstresiden i colombiansk politikk, og er tidligere medlem av geriljaen M-19. Det er første gang en venstrekandidat har vunnet presidentvalget i Colombia.

Gustavo Petro har selv innrømmet at tempoet i implementeringen av fredsavtalen fra 2016 ikke har gått fort. Petro har blant annet uttalt at straffrihet fortsatt eksisterer (Torrado 2024b). Petro ønsker å gjøre noe med dette.

Kort tid etter at Gustavo Petro ble president, satte han i gang fredsforhandlinger med flere væpnede grupper, deriblant med ELN. Hans store fredsprosjekt går under navnet Paz Total – total fred. Petro forhandler med flere grupper på samme tid: ELN, FARC-dissidentene EMC, FARC-dissidentene Segunda Marquetalia og fem paramilitære grupper (García, møte i Bogotá oktober 2023; Cruz 2024).

Petros idé er at dialog, samarbeid og samtaler med de ulike aktørene kan føre til forlik og en oppløsning av de væpnede gruppene, videre at det kan bli satt en stopper for den væpnede konflikten og at volden skal reduseres (Cruz 2024; Justice for Colombia 2024a). Petro har også uttalt at han ønsker å gjøre noe med den store sosiale ulikheten i landet, som er en av de grunnleggende årsakene til den eskalerte volden i det colombianske samfunnet (ICG 2024).

Fredsprosessene sies imidlertid å være uklare. Det er uklart hva partene skal forhandle om. Lovverket til å forhandle med ulike grupper er heller ikke klarlagt. Forhandlinger med ELN og dissidenter fra FARC følger en lov fra 2006, mens det mangler lovverk for å forhandle med de øvrige gruppene (García, møte i Bogotá oktober 2023; ICG 2024; Justice of Colombia 2024b). Petro har dermed ikke et juridisk rammeverk til å kunne forhandle med de paramilitære gruppene, selv om han ønsker å gjøre det (se del 4.2.2).

Flere kilder peker på at fredsforhandlingene ikke tar inn over seg problemet med væpnede gruppers ulovlige forretninger med kokadistribusjon og illegal gruvedrift, og at voldsnivået ikke har blitt noe mindre med Petros Paz Total (Amnesty International, møte i Oslo februar 2024; ICG, møte i Oslo februar 2024; García, møte i Bogotá oktober 2023).

ICG peker på at selv om ledere fra de ulike væpnede gruppene inngår i forhandlinger og avtaler med president Petro, har ikke dette virkning nedover i organisasjonene. Ute i felten har ikke de væpnede gruppene samme respekt for avtaler som har vært inngått. Her er det ingen garantier (ICG, møte februar 2024).

García peker på at det er såkalte ukjente væpnede grupper, dvs. grupper som ikke inngår i president Petros fredsplan, som står for de fleste av de væpnede aksjonene mot colombianske sikkerhetsstyrker. Dermed vil det også være vanskelig å få til noen total fred (møte i Bogotá, oktober 2023).

Et annet kritisk innspill til Petros fredsplan, er at det sivile samfunnet lenge ikke var tilstrekkelig involvert i diskusjonene og forhandlingene. Dette har resultert i at det har blitt dannet egne komiteer med representanter for sivilsamfunnet som skal være med på diskusjonene, disse inkluderer personer fra bondeorganisasjoner, urfolk, afrocolombianske samfunn og personer som har vært utsatt for vold (Cruz 2024; Justice for Colombia 2024b).

5.1 Fredsforhandlingene med ELN

Fredsforhandlinger med ELN og den colombianske regjeringen har foregått i flere år, men har flere ganger brutt sammen, sist i 2019 etter at ELN gjennomførte en bilbombeaksjon mot en politiskole i Bogotá. Daværende president Duque brøt den gangen forhandlingene. Norge har vært garantistland og tilrettelegger sammen med blant andre Cuba under fredsforhandlingene med ELN.

Under Gustavo Petros regime har fredsforhandlingene på nytt blitt satt på dagsordenen, og i november 2022 ble forhandlingene gjenopptatt. ELN og colombianske myndigheter inngikk våpenhvile 3. august 2023, og denne våpenhvilen ble forlenget med seks måneder 5. februar 2024. Forhandlingene har foregått i Havanna. Avtalen innebærer blant annet at ELN skal slutte med kidnappinger, som er en av gruppens inntektskilder, og løslate 26 gisler som de fortsatt har (Torrado 2024a; Justice of Colombia 2024b).

Avtalen med ELN er den mest omfattende i Petros Paz Total-plan. Forhandlingene med de øvrige væpnede gruppene har ikke kommet like langt (Torrado 2024a). Det er likevel et stort spørsmål hvorvidt avtalen kommer befolkningen til gode. ELN kan inngå en avtale på nasjonalt plan, men har ikke ledere på lokalplan som kan gjennomføre fredsavtalen. Dermed er det mye som

taler for at ELNs voldshandlinger fortsetter som før (ICG, møte Oslo februar 2024). Det finnes ikke garantier på lokalplan for at planene vil iverksettes (García, møte i Bogotá oktober 2023; ICG, møte 2024). Allerede 20. februar ble forhandlingene mellom regjeringen og ELN brutt. ELN nasjonalt klaget over at samtalene som skulle foregå på nasjonalt nivå ble holdt mellom lokale myndigheter i Nariño, sør i Colombia, og ELN (The Defense Post 2024; colombiansk kilde, samtale mai 2024). ELN i Nariño ønsker raskere forhandlinger, mens ELN i Arauca forsøker å bremse fredsforhandlingene. Dette skaper splid i ELN (colombiansk kilde, samtale mai 2024).

Tall på enkelte former for overgrep har gått ned etter at avtalen med ELN ble inngått i august 2023, mens andre har steget. Hverken Amnesty International eller ICG ser dermed noen umiddelbare positive virkninger for befolkningen av Petros plan (møter i Oslo, februar 2024).

5.2 **President Petros fredsplan med Estado Mayor Central og Segunda Marquetalia**

President Petro har også satt i gang fredsforhandlinger med de to store FARC-dissidentgruppene Estado Mayor Central (EMC) og Segunda Marquetalia. Tidvis går de også under samlebetegnelsen Ex-FARC Mafia, men refereres vanligvis til som EMC og Segunda Marquetalia (InSight Crime 2023a).

EMC og Segunda Marquetalia kjemper mot hverandre om kontrollen over territorier, men betegnes som forskjellige. EMC fremstår som sterkere militært og økonomisk, mens Segunda Marquetalia er mer retorisk og ideologisk orientert. Segunda Marquetalia sier selv at de representerer det «egentlige FARC», og viser til at de fortsatt har de gamle lederne fra tiden de tilhørte FARC. EMC sies å være mindre opptatt av politikk eller ideologi, men har fokus på økonomiske interesser, særlig inntekter fra narkotikahandelen (colombiansk kilde, samtale juni 2023 og mars 2024; García, møte i Bogotá oktober 2023).

Segunda Marquetalia har nylig på nytt gått inn i forhandlinger med dagens regjering. Samtalene med regjeringen ble annonsert i september 2022, men reelle forhandlinger startet først samme uke som ELN fornyet sin våpenhvileavtale med regjeringen i februar 2024 (Torrado 2024b; InSight Crime 2024c). Dette skjedde samtidig som representanter for FNs sikkerhetsråd besøkte Colombia (Torrado 2024b). Segunda Marquetalia har forpliktet seg til å slutte med kidnappinger mot løsepenger, slik også ELN og EMC har forpliktet seg til (Torrado 2024b).

I slutten av april 2023 inngikk president Petros regjering en våpenhvileavtale med EMC. Avtalen varte imidlertid kort, og ble suspendert allerede 21. mai samme år, etter at en gruppe med tilhørighet til EMC, Carolina Ramírez Front, hadde drept fire ungdommer sør i provinsen Putumayo (på grensen mot Ecuador)

(Buschschlüter 2023; Cruz 2024; Villamil 2023). En ny seks måneders våpenhvileavtale ble inngått i juli 2023 og forlenget med seks måneder i januar 2024 (Justice for Colombia 2024a). EMC sa i desember 2023 at de ville stoppe med kidnappinger for løsepenger. Kidnappingene har vært økende det siste året (Buschschlüter 2023; Cruz 2024). Ifølge Ombudsmannens kontor var det per desember 2023 94 personer som var kidnappet rundt omkring i landet. Tallet på kidnappede personer har ikke vært høyere siden 2016 (Ombudsmannens kontor som sitert i Buschschlüter 2023).

Det er usikkert hvordan kommandolinjene er og om lederskapet både i EMC og i Segunda Marquetalia, er sterkt nok på bakkeplan eller om det kan oppstå nye dissidentgrupper fra de opprinnelige dissidentgruppene (Aponte & Trejos 2024). Myndighetenes mål med forhandlingene er å skape fred, men kilder trekker frem usikkerheten rundt hva de væpnede gruppene selv kan oppnå (Aponte & Trejos 2024; García, møte i Bogotá oktober 2023).

Lederskapet i EMC har uttalt at de tror det neppe vil bli noen endelig fredsavtale mellom regjeringen og EMC i løpet av den tiden Petro har igjen som president, til 2026. Mens man arbeider for en forankring av fredsprosessen, er våpen en brekkstang til å sikre dialog. Det innebærer at hvis de gir fra seg våpnene, gir de også fra seg et forhandlingskort. Grunnen til at avtalen trolig ikke vil skje i Petros tid, er at den også trenger aksept fra sivilsamfunnet, og det vil kunne ta tid (Acosta 2024; García, møte i Bogotá oktober 2023).

6 Referanser

Skriftlige kilder

- Acosta, L.J. (2024, 12. mars). Exclusive: Peace deal with Colombia unlikely before end of Petro's term - EMC rebel leader. *Reuters*. Tilgjengelig fra <https://www.reuters.com/world/americas/peace-deal-with-colombia-unlikely-before-end-petros-term-emc-rebel-leader-2024-03-12/> [lastet ned 4. april 2024]
- Al Jazeera (2022, 28. januar). Colombia's top court orders government to protect ex-FARC rebels. *Al Jazeera*. Tilgjengelig fra <https://www.aljazeera.com/news/2022/1/28/colombia-top-court-orders-govt-to-protect-ex-farc-rebels> [lastet ned 8. mars 2022]
- Americas Quarterly (u.å.). ELN. Ejército de Liberación Nacional / National Liberation Army. *Americas Quarterly*. Tilgjengelig fra <https://americasquarterly.org/article/eln/> [lastet ned 22. mars 2022]
- Aponte, A. & Trejos, L.F. (2024, 18. februar). Las negociaciones con la Segunda Marquetalia: ¿más cerca o más lejos de la "Paz Total"? *Razonpublica*. Tilgjengelig fra <https://razonpublica.com/las-negociaciones-la-segunda-marquetalia-mas-cerca-mas-lejos-la-paz-total/> [lastet ned 12. mars 2024]
- Baysal, B., Charles, M. & Forero, J. D. (2020, november). *A Criminal Peace. Mapping the Murders of Ex-FARC Combatants*. Bogotá: Observatorio Colombiano de Crimen Organizado. Tilgjengelig fra <https://repository.urosario.edu.co/bitstreams/39e1b3cc-8112-46cd-bff4-6ea7073e4c2e/download> [lastet ned 25. april 2024]
- Bull, B. (2021). *Latin-Amerika i dag. Nye interesser og gamle bånd til USA, Kina, Russland, Midtøsten og Europa*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Buschschlüter, V. (2023, 13. desember). Colombian EMC rebel group to stop kidnapping for ransom. *BBC*. Tilgjengelig fra <https://www.bbc.com/news/world-latin-america-67703478> [lastet ned 8. april 2024]
- Cambio (2024, 9. februar). ¿Cuántos integrantes tiene la Segunda Marquetalia y dónde opera? *Cambio*. Tilgjengelig fra <https://cambiocolombia.com/conflicto-segunda-marquetalia-que-es-cuantos-integrantes-donde-departamentos> [lastet ned 12. mars 2024]
- Cárdenas, J. D. (2021, 19. april). Colombia Decides EPL is No Longer Major Threat. *InSight Crime*. Tilgjengelig fra <https://insightcrime.org/news/colombia-decides-epl-no-longer-major-threat/> [lastet ned 29. mars 2022]
- CIA (2008). *Colombia Transportation map*. Washington D.C.: CIA. Tilgjengelig fra <https://www.cia.gov/resources/map/colombia/> [lastet ned 22. mars 2022]
- Cohecha, C. (2023, 9. oktober). Colombia, EMC armed group begin peace process, suspend offensive actions. *Reuters*. Tilgjengelig fra <https://www.reuters.com/world/americas/colombia-emc-armed-group-begin-peace-talks-ceasefire-2023-10-08/> [lastet ned 20. februar 2024]
- Colombia Reports (2017, 26. mars). EPL / 'Los Pelusos'. *Colombia Reports*. Tilgjengelig fra <https://colombiareports.com/epl-pelusos/> [lastet ned 29. mars 2022]
- Colombia Reports (2019a, 25. februar). Aguilas Negras. *Colombia Reports*. Tilgjengelig fra <https://colombiareports.com/aguilas-negras/> [lastet ned 29. mars 2022]
- Colombia Reports (2019b, 14. august). National Liberation Army (ELN). *Colombia Reports*. Tilgjengelig fra <https://colombiareports.com/eln/> [lastet ned 29. mars 2022]

- Colombia Reports (2021, 25. oktober). Gaitanista Self-Defense Forces of Colombia (AGC) / Gulf Clan. *Colombia Reports*. Tilgjengelig fra <https://colombiareports.com/agc-gulf-clan/> [lastet ned 13. desember 2021]
- Cruz, C. (2024, 19. februar). *Colombia's 'Total Peace' is achieving slow but steady progress*. London: Justice for Colombia. Tilgjengelig fra <https://justiceforcolombia.org/news/colombias-total-peace-is-achieving-slow-but-steady-progress/> [lastet ned 12. mars 2024]
- Dalby, C. & Posada, J. D. (2021, 25. oktober). What Does Otoniel's Arrest Really Mean for Colombia? *InSight Crime*. Tilgjengelig fra <https://insightcrime.org/news/otoniel-arrest-really-mean-for-colombia/> [lastet ned 29. mars 2022]
- The Defense Post (2024, 21. februar). Colombia's ELN Rebels Suspend Peace Talks. *The Defence Post*. Tilgjengelig fra <https://www.thedefensepost.com/2024/02/21/colombia-eln-suspend-peace-talks/> [lastet ned 9. april 2024]
- Defensoría del Pueblo (2024, 9. januar). *Durante el 2023, en Colombia fueron asesinados 181 líderes sociales y defensores de derechos humanos*. Bogotá: Defensoría del Pueblo. Tilgjengelig fra <https://web.archive.org/web/20240119073720/https://www.defensoria.gov.co/-/durante-el-2023-en-colombia-fueron-asesinados-181-1%C3%ADderes-sociales-y-defensores-de-derechos-humanos> [lastet ned via archive.org. 23. februar 2024]
- Díaz Castro, A. (2023, 10. april). *Who are the comandos de Frontera (Border Command)*. London: London Política. Tilgjengelig fra <https://londonpolitica.com/latin-america-watch-blog-list/ncjxam438xm38fcev9ygyxwzbyxx> [lastet ned 12. februar 2024]
- Ebus, B. (2021, 4. november). Stopping the violence devouring Colombia's Forests. Opinion. *Newsweek*. Tilgjengelig fra <https://www.newsweek.com/stopping-violence-devouring-colombias-forests-opinion-1645246> [lastet ned 29. mars 2022]
- El Espectador (2021, 5. oktober). Caso Uribe: defensa de Cepeda expone argumentos contra la solicitud de preclusión. *El Espectador*. Tilgjengelig fra <https://www.elespectador.com/judicial/caso-uribe-defensa-de-cepeda-expone-argumentos-contra-la-solicitud-de-preclusion/> [lastet ned 28. mars 2022]
- El Tiempo (2021, 25. oktober). 'Chiquito Malo' es hoy el narco más buscado y asumiría el mando del 'Clan'. *El Tiempo*. Tilgjengelig fra <https://www.eltiempo.com/justicia/conflicto-y-narcotrafico/otoniel-chiquito-malo-asumiria-el-mando-del-clan-del-golfo-627554> [lastet ned 29. mars 2022]
- FN-sambandet (2023, 7. januar). *Colombia*. Oslo: FN-sambandet. Tilgjengelig fra <https://www.fn.no/Land/Colombia> [lastet ned 25. april 2024]
- García-Godos, J. (sist endret 12. januar 2023a). *AUC*. Oslo: SNL. Tilgjengelig fra <https://snl.no/AUC> [lastet ned 25. april 2024]
- García-Godos, J. (sist endret 20. november 2023b). *Colombia*. Oslo: SNL. Tilgjengelig fra <https://snl.no/Colombia> [lastet ned 25. april 2024]
- García-Godos, J. (sist endret 21. januar 2023c). *FARC*. Oslo: SNL. Tilgjengelig fra <https://snl.no/FARC> [lastet ned 25. april 2024]
- Gorder, G. (2021, 31. mai). Demobilized But Not Disarmed, Colombia Paramilitaries Continue Extorting. *InSight Crime*. Tilgjengelig fra <https://insightcrime.org/news/demobilized-disarmed-colombia-paramilitaries-continue-extorting/> [lastet ned 29. mars 2022]
- Grøndahl, P. (2020, 24. januar). *Norge har blant de laveste forekomstene av drap i verden – hvorfor?* Oslo: Psykologisk.no. Tilgjengelig fra <https://psykologisk.no/2020/01/norge-har-blant-de-laveste-forekomstene-av-drap-i-verden-hvorfor/> [lastet ned 24. mars 2022]

- HRW, dvs. Human Rights Watch (2020, 22. januar). “*The Guerrillas Are the Police*” – *Social Control and Abuses by Armed Groups in Colombia’s Arauca Province and Venezuela’s Apure State*. New York: HRW. Tilgjengelig fra <https://www.hrw.org/report/2020/01/22/guerrillas-are-police/social-control-and-abuses-armed-groups-colombias-arauca> [lastet ned 11. februar 2022]
- HRW (2021a, 26. april). *Venezuela: Security Force Abuses at Colombia Border*. New York: HRW. Tilgjengelig fra <https://www.hrw.org/news/2021/04/26/venezuela-security-force-abuses-colombia-border> [lastet ned 26. januar 2022]
- HRW (2021b, 18. oktober). *Letter to Secretary Blinken on Human Rights in Colombia*. New York: HRW. Tilgjengelig fra <https://www.hrw.org/news/2021/10/19/letter-secretary-blinken-human-rights-colombia> [lastet ned 1. februar 2022]
- HRW (2023, 12. januar). *Colombia. Events of 2022*. New York: HRW. Tilgjengelig fra <https://www.hrw.org/world-report/2023/country-chapters/colombia> [lastet ned 29. januar 2024]
- HRW (2024, 12. januar). *Colombia. Events of 2023*. New York: HRW. Tilgjengelig fra <https://www.hrw.org/world-report/2024/country-chapters/colombia> [lastet ned 29. januar 2024]
- Høiback, H. (sist endret 28. februar 2024). *Gerilja*. Oslo: SNL. Tilgjengelig fra <https://snl.no/gerilja> [lastet ned 25. april 2024]
- ICG, dvs. International Crisis Group (2021a, 4. november). *A Broken Canopy: Deforestation and Conflict in Colombia*. Brussel: ICG. Tilgjengelig fra <https://www.crisisgroup.org/latin-america-caribbean/andes/colombia/091-broken-canopy-deforestation-and-conflict-colombia> [lastet ned 10. november 2021]
- ICG (2021b, 30. november). *A Fight by Other Means: Keeping the Peace with Colombia’s FARC*. Brussel: ICG. Tilgjengelig fra <https://www.crisisgroup.org/latin-america-caribbean/andes/colombia/092-fight-other-means-keeping-peace-colombias-farc> [lastet ned 1. desember 2021]
- ICG (2022, 27. januar). *Tackling Colombia’s Next Generation in Arms*. Brussel: ICG. Tilgjengelig fra <https://www.crisisgroup.org/latin-america-caribbean/andes/colombia/tackling-colombias-next-generation-arms> [lastet ned 3. februar 2022]
- ICG (2024, 19. mars). The Unsolved Crime in “Total Peace”: Dealing with Colombia’s Gaitanistas. Brussel: ICG. Tilgjengelig fra https://www.crisisgroup.org/latin-america-caribbean/andes/colombia/105-unsolved-crime-total-peace-dealing-colombias-gaitanistas?utm_source=mailchimp&utm_medium=email [lastet ned 20. mars 2024]
- IDMC, dvs. Internally Displacement Monitoring Centre (2023, 24. mai). *Colombia. Country Information*. Genève: IDMC. Tilgjengelig fra <https://www.internal-displacement.org/countries/colombia> [lastet ned 29. januar 2024]
- Indepaz (2021a, 18. september). *Cinco años de acuerdos de paz, transición a la paz o recomposición de violencias*. Bogotá: Indepaz. Tilgjengelig fra <https://indepaz.org.co/cinco-anos-de-acuerdos-de-paz-transicion-a-la-paz-o-recomposicion-de-violencias/> [lastet ned 28. mars 2021]
- Indepaz (2021b, september). *Los focos del conflicto en Colombia. Informe sobre presencia de grupos armados en Colombia*. Bogotá: Indepaz. Tilgjengelig fra <http://www.indepaz.org.co/wp-content/uploads/2021/10/INFORME-DE-GRUPOS-2021.pdf> [lastet ned 29. mars 2022]

- Indepaz (2023, 20. desember). *Líderes sociales, defensores de DD.HH y firmantes de acuerdo asesinados en 2023*. Bogotá: Indepaz. Tilgjengelig fra <https://indepaz.org.co/lideres-sociales-defensores-de-dd-hh-y-firmantes-de-acuerdo-asesinados-en-2023/> [lastet ned 30. januar 2023]
- Indepaz 2024, 20. februar). Masacres en Colombia durante el 2020, 2021, 2022, 2023 y 2024. Bogotá: Indepaz. Tilgjengelig fra <https://indepaz.org.co/informe-de-masacres-en-colombia-durante-el-2020-2021/> [lastet ned 25. april 2024]
- Infobae (2023, 11.april). ONU afirma que se redujeron los homicidios de excombatientes de las FARC. *Infobae*. Tilgjengelig fra <https://www.infobae.com/colombia/2023/04/11/onu-afirma-que-se-redujeron-los-homicidios-de-excombatientes-de-las-farc/> [lastet ned 14. mars 2024]
- InSight Crime (2015, 17. november). Autodefensas Unidas de Colombia - AUC. *InSight Crime*. Tilgjengelig fra <https://insightcrime.org/colombia-organized-crime-news/auc-profile/> [lastet ned 25. april 2024]
- InSight Crime (2019, 2. april). Águilas Negras Threats Haunt Colombia. *InSight Crime*. Tilgjengelig fra <https://insightcrime.org/news/brief/aguilas-negras-colombia/> [lastet ned 25. januar 2022]
- InSight Crime (2021, 21. januar). Colombia Profile. *InSight Crime*. Tilgjengelig fra <https://insightcrime.org/colombia-organized-crime-news/colombia/#criminal> [lastet ned 29. mars 2022]
- InSight Crime (2024, 15. januar). Caparros. *InSight Crime*. Tilgjengelig fra <https://insightcrime.org/colombia-organized-crime-news/los-caparrapos/> [lastet ned 25. april 2024]
- InSight Crime (2022a, 18. januar). 10th Front – Ex-FARC Mafia. *InSight Crime*. Tilgjengelig fra <https://insightcrime.org/colombia-organized-crime-news/10th-front-ex-farc-mafia/> [lastet ned 1. februar 2022]
- InSight Crime (2022b, 11. juni). Border Command. *InSight Crime*. Tilgjengelig fra <https://insightcrime.org/colombia-organized-crime-news/border-command/> [lastet ned 12. februar 2024]
- InSight Crime (2022c, 5. juli). Segunda Marquetalia. *InSight Crime*. Tilgjengelig fra <https://insightcrime.org/es/noticias-crimen-organizado-colombia/segunda-marquetalia/> [lastet ned 12. mars 2024]
- InSight Crime (2023a, 16. februar). Central General Staff – Ex-FARC Mafia. *InSight Crime*. Tilgjengelig fra <https://insightcrime.org/colombia-organized-crime-news/ex-farc-mafia-central-general-staff/> [lastet ned 8. april 2024]
- InSight Crime (2023b, 5. desember). Los Gaitanistas – Clan del Golfo. *InSight Crime*. Tilgjengelig fra <https://insightcrime.org/es/noticias-crimen-organizado-colombia/urabenos-perfil/> [lastet ned 20. mars 2024]
- InSight Crime (2024a, 15. januar). Los Caparros. *InSight Crime*. Tilgjengelig fra <https://insightcrime.org/es/noticias-crimen-organizado-colombia/los-caparrapos/> [lastet ned 8. april 2024]
- InSight Crime (2024b, 21.februar). ELN. *InSight Crime*. Tilgjengelig fra <https://insightcrime.org/colombia-organized-crime-news/eln-profile/> [lastet ned 3. april 2024]
- InSight Crime (2024c, 11.mars). Ex-FARC Mafia. *InSight Crime*. Tilgjengelig fra <https://insightcrime.org/colombia-organized-crime-news/ex-farc-mafia/> [lastet ned 4.april 2024]

- Justice for Colombia (2024a, 15. januar). *Colombian government and EMC armed group announce six-month ceasefire extension*. London: Justice for Colombia. Tilgjengelig fra <https://justiceforcolombia.org/news/colombian-government-and-emc-armed-group-announce-six-month-ceasefire-extension/> [lastet ned 8. april 2024]
- Justice for Colombia (2024b, 19. februar). *Colombia's 'Total Peace' is achieving slow but steady progress*. London: Justice for Colombia. Tilgjengelig fra <https://justiceforcolombia.org/news/colombias-total-peace-is-achieving-slow-but-steady-progress/> [lastet ned 9. april 2024].
- Landinfo (2022, 10. oktober). *Colombia: Rekruttering til irregulære væpnede grupper*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2022/10/Colombia-respons-Rekruttering-til-irregulaere-vaepnede-grupper-07102022.pdf> [lastet ned 29. januar 2024]
- Landinfo (2020, 3. februar). *Fremvekst av ulike væpnede aktører etter fredsprosessen, og drapene på sosiale ledere*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2020/02/Colombia-respons-Fremvekst-av-ulike-v%C3%A6pnede-akt%C3%B8rer-etter-fredsprosessen-og-drapene-p%C3%A5-sosiale-ledere-03022020.pdf> [lastet ned 30. april 2024]
- Lode, S. C. (2021, 10. juli). John Erik (36) i Colombia: frykten for at de skal utarte er der alltid. VG. Tilgjengelig fra <https://www.vg.no/nyheter/utenriks/i/75KEx9/john-erik-36-i-colombia-frykten-for-at-det-skal-utarte-er-der-alltid> [lastet ned 11. februar 2022]
- Mejia, G. C. (2021, oktober), ¿Que hay para comer hoy? Sammenhengen mellom kjønn og matsikkerhet. *Latin-Amerika* 26(3), 10-12. Tilgjengelig fra <https://www.latin-amerikagruppene.no/assets/documents/Publikasjoner/Tidsskrift-LatinAmerika/2021-3-Digital-versjon.pdf> [lastet ned 29. mars 2022]
- Nylander, D. & Gravdal, T. (2023). *Ut av jungelen. Om fredsprosessen i Colombia*. Oslo: Spartacus forlag.
- Oquendo, C. (2021, 31. juli). El fiscal de Colombia imputa al exjefe del Ejército Mario Montoya por 104 ejecuciones extrajudiciales. *El País*. Tilgjengelig fra <https://elpais.com/internacional/2021-07-31/el-fiscal-de-colombia-imputa-al-exjefe-del-ejercito-mario-montoya-por-104-ejecuciones-extrajudiciales.html> [lastet ned 9. februar 2022]
- Ortiz Fonnegra, M. I. (2024, 9. januar). El año pasado 181 líderes sociales fueron asesinados en Colombia, según la Defensoría. *El Tiempo*. Tilgjengelig fra <https://www.eltiempo.com/justicia/investigacion/lideres-sociales-asesinados-en-colombia-hubo-181-casos-en-2023-842887> [lastet ned 14. mars 2024]
- Posada, J. D. (2022, 25. februar). Colombia Military Killing of Ex-FARC Commander 'Arturo' Rattles 10th Front. *InSight Crime*. Tilgjengelig fra <https://insightcrime.org/news/colombia-military-killing-of-ex-farc-commander-arturo-rattles-10th-front/> [lastet ned 8. april 2024]
- Reuters (2024, 9. februar). Colombia announces start of peace process with Segunda Marquetalia rebel faction. *Reuters*. Tilgjengelig fra <https://www.reuters.com/world/americas/colombia-announces-start-peace-process-with-segunda-marquetalia-rebel-faction-2024-02-09/> [lastet ned 12. mars 2024]
- Ryland, R. (2021, 21. september). Hva skjer med fredsprosessen i Colombia? *Panoramanyheter*. Tilgjengelig fra <https://www.panoramanyheter.no/colombia-krig-og-konflikt/hva-skjer-med-fredsprosessen-i-colombia/197893> [lastet ned 30. april 2024]
- Schumann, B. (2021, oktober). *Kvinneres fred i Colombia*. Oslo: Orkana forlag.

- Schumann, B. (2023, sist endret 28. mars). ELN. Oslo: SNL. Tilgjengelig fra <https://snl.no/ELN> [lastet ned 30. april 2024]
- Semana (2020, 31. august). "Es casi seguro que Uribe tuvo nexos con paramilitares": cable del Pentágono. *Semana*. Tilgjengelig fra <https://www.semana.com/nacion/articulo/las-sospechas-de-estados-unidos-sobre-uribe-y-sus-nexos-con-las-autodefensas/698629/> [lastet ned 28. mars 2022]
- Shuldiner, H. (2023, 18. juli). Kidnappings Surge in Colombia Amid ELN Peace Negotiations. *InSight Crime*. Tilgjengelig fra <https://insightcrime.org/news/kidnappings-surge-colombia-amid-eln-peace-negotiations/> [lastet ned 2. mai 2024]
- Torrado, S. (2024a, 6. februar). El Gobierno de Colombia y la guerrilla del ELN prolongan por seis meses el cese del fuego. *El País*. Tilgjengelig fra <https://elpais.com/america-colombia/2024-02-06/el-gobierno-de-colombia-y-la-guerrilla-del-eln-prolongan-por-seis-meses-el-cese-del-fuego.html> [lastet ned 14. februar 2024]
- Torrado, S. (2024b, 11. februar). La paz total avanza en una semana de crispación política. *El País*. Tilgjengelig fra <https://elpais.com/america-colombia/2024-02-11/la-paz-total-avanza-en-una-semana-de-crispacion-politica.html> [lastet ned 25. april 2024]
- U.S. Department of State (2023, 12. mars). *Country reports on human rights practices: Colombia*. Washington D.C.: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra https://www.state.gov/wp-content/uploads/2023/02/415610_COLOMBIA-2022-HUMAN-RIGHTS-REPORT.pdf [lastet ned 30. januar 2024]
- U.S. Department of State (2024, 22. april). *Country reports on human rights practices: Colombia*. Washington D.C. : U.S. Department of State. Tilgjengelig fra <https://www.state.gov/reports/2023-country-reports-on-human-rights-practices/colombia/> [lastet ned 2. mai 2024]
- Villamil, J. (2023, 23. mai). Esto es lo que se sabe del frente Carolina Ramírez de las disidencias de las Farc, que asesinaron a cuatro menores de edad. *Infobae*. Tilgjengelig fra <https://www.infobae.com/colombia/2023/05/23/esto-es-lo-que-se-sabe-del-frente-carolina-ramirez-de-las-disidencias-de-las-farc-que-asesinaron-a-cuatro-menores-de-edad/> [lastet ned 8. april 2024]
- Wilson, M. (2021, 29. oktober). The ELN's Power Move: Pipeline Bombings in Colombia's Santander. *InSight Crime*. Tilgjengelig fra <https://insightcrime.org/news/elns-power-move-pipeline-bombings-santander/> [lastet ned 29. mars 2022]

Muntlige kilder

Amnesty Internatioal. Møte i Oslo 15. februar 2024.

Representant fra hovedkontoret i London og kontoret i Oslo.

CERAC, dvs. Conflict Analysis Resource Center. Møte i Bogota mai 2019, telefonsamtale januar 2022.

CERAC er et colombiansk forskningssenter som forsker på fred og konflikter.

CEUU, dvs. Coordinación Colombia, Europa, Estados Unidos. Møte i Bogotá 9. mai 2022.

Organisasjonen er en plattform for menneskerettighetsorganisasjoner og har kontor flere steder i Colombia. Organisasjonene forsvare menneskerettighetene. Samarbeider med menneskerettighetsorganisasjoner i andre land.

Colombiansk kilde. Samtaler mai 2021, juni 2023, mars 2024 og mai 2024.

Kilden har bodd mange år i Norge, men er svært godt orientert om politiske og menneskerettslige forhold i Colombia. Landinfo kjenner kilden via samtaler gjennom mange år.

Flyktningshjelpen. Møte i Bogotá mai 2019.

García, M. Møte i Bogotá 4. mai 2019 og oktober 2023.

García var landdirektør for Jesuit Refugee Service i 2019. Da Landinfo møtte ham i oktober 2023, var han forsker ved Universitetet i Cali.

ICG, dvs. International Crisis Group. Møte i Bogotá mai 2022 og i Oslo februar 2024.

7 Administrativt kart over Colombia

Kilde: CIA (2008).

Temanotat **Colombia: Væpnede grupper etter fredsavtalen med FARC i 2016 og pågående fredsforhandlinger med andre irregulære grupper**